

JATKUVAN OPPIMISEN SANASTO

Ordlista för kontinuerligt lärande

luonnos 24.10.2023
kokoukseen 30.10.2023

Sisällysluettelo

Käsittekaavioluettelo.....	3
1 Koulutus.....	6
1.1 Koulutus (1) sen mukaan, onko siitä säädetty koulutuslainsäädännössä, sekä rahoituksen mukaan.....	12
1.2 Koulutus (1) tarkoituksen, koulutusasteen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan.....	16
1.3 Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan.....	18
1.4 Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	20
1.5 Työvoimakoulutus.....	23
1.6 Työelämässä oppiminen.....	28
2 Osaamiskokonaisuuksia.....	33
3 Oppiminen.....	36
4 Osaaminen ja kyvykkyys sekä osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.....	39
5 Pätevyys ja kelpoisuus.....	46
6 Todistus.....	48
7 Jatkotyössä käsiteltäviä käsitteitä.....	54
7.1 Osaaminen.....	54
7.2 Osaamiskokonaisuuksia.....	57
7.3 Opetus, ohjaus ja valmennus.....	59
Englanninkielinen hakemisto / English index.....	74
Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register.....	75
Suomenkielinen hakemisto.....	76

Käsitekaavioluettelo

Käsitekaavio 1. Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä.....	5
Käsitekaavio 2. Koulutus (2) -käsitteen alakäsitteitä.....	11
Käsitekaavio 3. Koulutustoiminta.....	15
Käsitekaavio 4. Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus (2).....	17
Käsitekaavio 5. Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	19
Käsitekaavio 6. Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	22
Käsitekaavio 7. Työvoimakoulutus.....	27
Käsitekaavio 8. Työelämässä oppiminen.....	32
Käsitekaavio 9. Osaamiskokonaisuuksia.....	35
Käsitekaavio 10. Oppiminen.....	38
Käsitekaavio 11. Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.....	44
Käsitekaavio 12. Pätevyys ja kelpoisuus.....	47
Käsitekaavio 13. Todistuksia.....	52
Käsitekaavio 14. Opetus, ohjaus ja valmennus.....	67

Lausuntokierroksen (vuodenvaihe 2021-2022) yleiset kommentit sanastosta löytyvät erillisestä tiedostosta

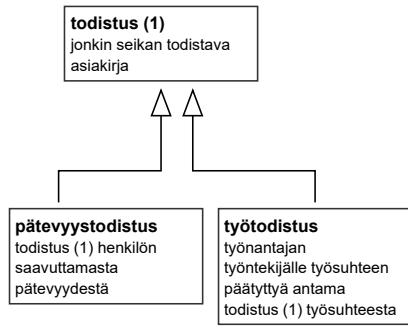
Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Onko termi oppija tässä [kehittämiskoulutuksen määritelmä] oikea? Osallistuja? -- **Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä 12.6.2023:** Ajateltiin, että JO-sanastossa luontevampi TE-hallinnon termi osallistuja kuin OKSAn oppija. -- **Riina-terminologi 17.8.2023:** Päteekö tämä erityisesti TE-hallinnon käsitteisiin? En ole varma, kannattaako oppijat muuttaa osallistujiksi tai henkilöiksi OKSAn käsitteiden määritelmissä, jos samaa muutosta ei tehdä OKSAn puolelle.

-- Pieni osaamiskokonaisuus -käsitettä toivottiin hyvin monissa lausunnoissa, se lisätään sanastoon jatkotyön vaiheessa

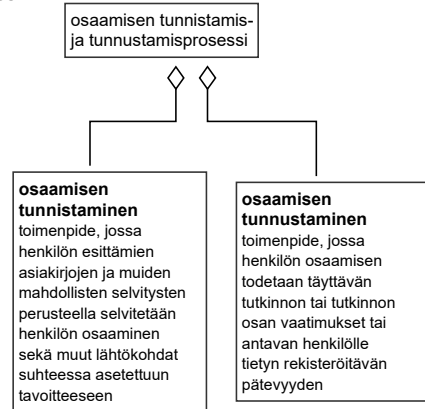
-- TNO-palvelut-käsitettä toivottiin hyvin monissa lausunnoissa, se lisätään sanastoon (tai sitä ainakin tarkastellaan) jatkotyön vaiheessa

-- ohjaus-käsite OKSAssa ei sisällä eksplisiittisesti tavoitteiden määrittämistä, siinä puhutaan tiedoista, neuvoista ym., joka kaikki auttaa tavoitteiden _saavuttamista_. Pitäisikö myös tavoitteiden määrittäminen ottaa mukaan?

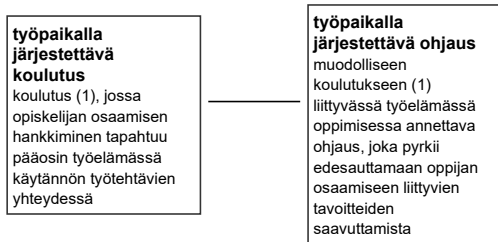
HIERARKKINENSUHDE

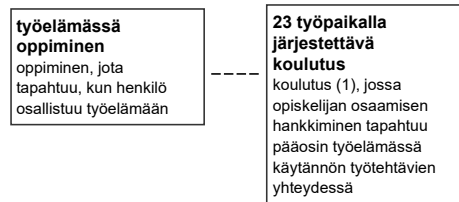
KOOSTUMUSSUHDE

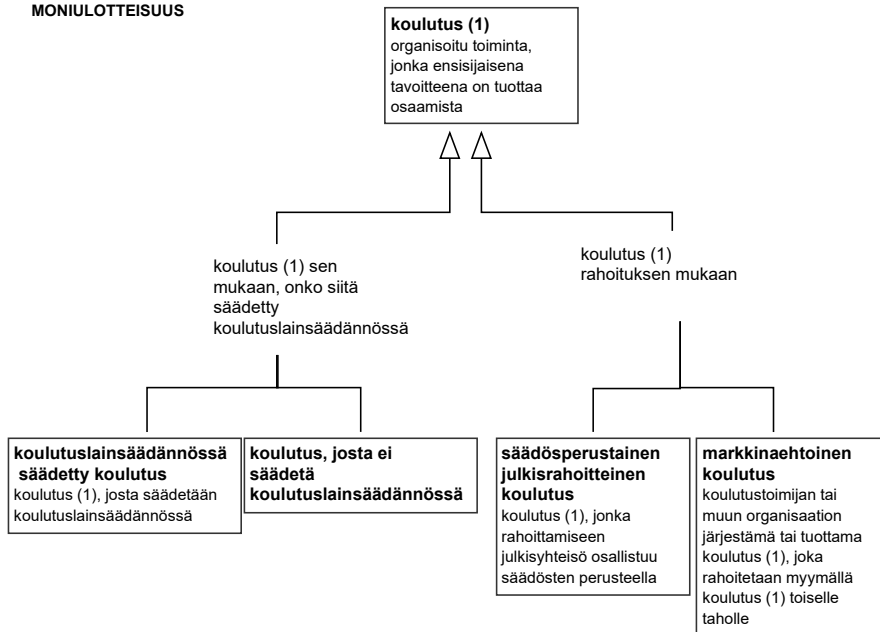
ASSOSIATIIVINEN SUHDE

TÄYDENTÄVÄ TIETO

MONILOTTEISUUS

Käsitekaavio 1. Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä.

1 Koulutus

1

koulutus (1)

sv utbildning (1)
inte: skoling

en < education (3); training

määritelmä

organisoitu toiminta, jonka ensisijaisena tavoitteena on tuottaa *osaamista*

huomautus

Määritelmän sana "ensisijaisena" viittaa siihen, että voidaan ajatella, että on myös muuta organisoitua toimintaa, jonka yhtenä tavoitteena on tuottaa osaamista – esimerkiksi sosiaalipolitiikka –, mutta koulutuksessa (1) osaamisen tuottaminen on ensisijainen tavoite.

Koulutus (1) on organisoitua toimintaa, jolla on sekä laajoja yhteiskunnallisia että yksilöiden ja organisaatioiden *osaamiseen* liittyviä tavoitteita. <- OKSA-KÄSITTELY PUUTTUU

Koulutuksen (1) tavoitteena oleva osaaminen voidaan tuottaa *opetuksen* tai muun *oppimiseen* tähtäävän toiminnan avulla.

Koulutus (1) on laaja ja varsin abstrakti käsite.

Tutkintotavoitteisuuden mukaan koulutus (1) voidaan jakaa tutkintoon johtavaan koulutukseen, tutkintoon valmistavaan koulutukseen ja koulutukseen, joka ei johda eikä valmista tutkintoon.

Englannin käsite education on laajempi kuin suomen koulutus (1), niin että termillä education viitataan koulutuksen (1) lisäksi muun muassa kasvatukseen, *opetukseen* ja sivistykseen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen koulutus (1) -käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 26.2.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c121>

Vrt. *koulutus (2)*.

Käsitteen tunnus: c1

Käsitekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#), [Koulutustoiminta](#), [Koulutus \(1\) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus \(2\), Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#), [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Työelämässä oppiminen](#)

Lähde: OKSA_02 (c121)

Helsingin kaupunki: Sana ensisijaisesti viittaa siihen, että on myös muita tehtäviä kuin osaamisen lisääminen eikä siihen, että on myös muita toimintoja, joissa yhtenä tehtävänä on osaamisen lisääminen. Esimerkki sosiaalipolitiikasta on tässä yhteydessä harhaanjohtava eikä yhdisty mihinkään.

Raision seudun koulutuskuntayhtymä:tuottaa/lisätä osaamista Koulutuksen (1) tavoitteena oleva osaaminen voidaan tuottaa opetuksen tai muun oppimiseen ja osaamisen lisäämiseen/hankkimiseen tähtäävän toiminnan avulla.

Terminologin kommentti 5.5.2023: Määritelmän muokkausehdotuksista: Olisi varmaankin toivottavaa, että keskeisten yhteisten käsitteiden määritelmät JO-sanastossa ja OKSAssa olisivat yhtenevät, mikäli mitenkään mahdollista. Näin ollen jos päätetään muokata määritelmää, voisi olla hyvä odottaa myös OKSA-jaoksen kommentit?

Helsingin yliopisto: Koulutus vs. itseopiskelu ts. miten käsite suhtautuu osaamisen kasvattamiseen, kun opiskellaan itsenäisesti ei organisoidussa, formaalissa koulutuksessa?

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Tämän käsitteen kohdalla käytetään ilmaisua "koulutus, joka ei johda eikä valmista tutkintoon". Seuraavassa käsitteessä "koulutus (2)" käytetään ilmaisua "tutkintoon johtamattomia koulutuksia". Tarkoittavatko nämä samaa asiaa? Voidaanko sanamuotoja yhdenmukaistaa?

Terminologin selvitys 5.6.2023: OKSAssa tutkintoon valmistava koulutus esiintyy ainakin seuraavissa:

-- käsitekaavio Ammatillisen koulutuksen lajeja ennen vuotta 2017: ammatillinen koulutus sen mukaan mihin johtaa tai valmistaa

-- näyttötutkintoon valmistava koulutus, termi (määritelmä: "koulutus (2), jonka aikana tutkinnon suorittaja hankkii riittävät valmiudet suorittaa tutkinto tai tutkinnon osa näyttötutkintona")

-- ammatillinen lisäkoulutus, määritelmä: "ammatillinen koulutus, joka valmistaa ammatti- tai erikoisammattitutkintoon, tai ei tutkintoon valmistava ammatillinen jatko- ja täydennyskoulutus"

-- ammatillinen oppilaitos, huomautus: "Ammatilliset oppilaitokset järjestävät myös tutkintoon valmistavaa koulutusta (2) ja valmentavia koulutuksia."

-- hakeutumisen henkilökohtaistaminen, määritelmä: "henkilökohtaistamisen osa, jossa näyttötutkintoon tai siihen valmistavaan koulutukseen (1) hakeutuminen suunnitellaan ja toteutetaan asiakaslähtöisesti"

-- aikuiskoulutus, huomautus: "Aikuiskoulutusta järjestetään kaikilla koulutuksen (1) osa-alueilla. Se voi olla esimerkiksi täydennyskoulutusta tai tutkintoon johtavaa tai valmistavaa koulutusta (1)."

-- Vrt. myös "ammatilliseen tehtävään valmistava koulutus"

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 9.6.2023: tausta tutkintoon valmistava koulutus - ilmaisussa lienee näyttötutkintojärjestelmässä

Terminologin kommentti 16.6.2023: Riina laittanut kysymyksen ammatillisen asiantuntijoille (Tomi, Saara, Sanna Laiho/OPH), tarvitaanko koulutus edelleen jaotella myös tutkintoon valmistavaan koulutukseen

-- **Sanna Laihon vastaus/kommentti 19.6.23:** "Tuo liittyikin vahvasti näyttötutkintojärjestelmän aikaiseen lainsäädäntöön. Tässä kuitenkin nopean kartoituksen perusteella havaintoja nykyaista: Tutkintoon tai tutkinnon osiin valmistava koulutus löytyy edelleen lainsäädännöstä tilauskoulutuksesta puhuttaessa (liittyy tutkintovientiin, josta uusin OKM-ohje kesäkuun alkupuolelta: https://okm.fi/documents/1410845/4171155/ VN_18213_2023+Tutkintovienti_kirje+ammatillisen+koulutuksen+j%C3%A4rjest%C3%A4jille.pdf/29228119-a1f3-bea8-b0b1-ec405257f019/ VN_18213_2023+Tutkintovienti_kirje+ammatillisen+koulutuksen+j%C3%A4rjest%C3%A4jille.pdf?t=1686575032398)"

-- **Riinan huomio 27.6.23:** laissa 531/2017 myös *maksullista palvelutoimintaa* koskevassa kappaleessa puhutaan tutkintoon tai tutkinnon osiin valmistavasta tutkintokoulutuksesta: "Koulutuksen järjestäjä voi järjestää tässä laissa tarkoitettuja tutkintoja ja tutkinnon osia, niihin valmistavaa tutkintokoulutusta sekä valmentavaa koulutusta maksullisena palvelutoimintana, jos kyseessä on: --"

-- **Saara Ikkela, OKM, 27.6.2023:** Tomi varmaan osaa neuvoa, kuka LAMOSilta voisi vastata kysymykseen [ovatko "tutkintoon (tai tutkinnon osaan) johtava koulutus" ja "tutkintoon (tai tutkinnon osaan) valmistava koulutus" kaksi eri asiaa, ja jos ovat, mikä niiden välinen ero on].

Digivisio 2030: Koulutuksen käsitelmä koulutus- ja opetustarjonnan mukaan: Koulustarjonnan suhde koulutukseen tulisi määritellä myös jatkuvan oppimisen sanastossa. Luonnoksessa ei ole kuvattu koulutuksen käsitelmää koulustarjonnan mukaan. Joissain korkeakouluissa koulutus- ja opetustarjontaa sekä sen organisaatioita ja/tai palveluja erotellaan dikotomisella jaolla tutkinto-opetus versus jatkuvan oppimisen tarjonta. Tätä jaoteltua ei tulisi käyttää, koska jatkuva oppiminen sisältää myös tutkinto-opetuksen/tarjonnan. Ehdotamme että sanastotyöryhmä hyödyntää Digivisio 2030 -hankkeen määrittelemää jatkuvan oppimisen tarjonnan (eli koulutus- ja opetustarjonnan) rakennetta: 1) Koulustarjonta (joka voidaan jakaa formaaliin ja semiformaalisiin koulustarjontaan), 2) Muu tarjonta, 3) Muu sisältö. Tässä rakenteessa esim. tutkintoon johtava tarjonta kuuluu ryhmään formaali koulustarjonta. (Lähde: https://wiki.eduuni.fi/download/attachments/218701549/P%C3%A4%C3%A4tietoryhm%C3%A4t-tietoaaineisto_13012022.jpg?version=1&modificationDate=1642074168757&api=v2) -- **Sanastotyöryhmä 23.5.23:** semiformaalii ei ole OKSAn mukainen käsite. Tuula ja Totti motkottavat Digivisiossa. Mielestämme tämä ei ole käypä näkemys jatkuvasta oppimisesta, siihen sisältyy kaikki koulutus ja oppiminen, myös esim. formaali.

Helsingin kaupunki: education-käsitteen tuominen tähän ei ole relevanttia. Muuten pitäisi esitellä muidenkin käsitteiden englanninkieliset vastineet. -- **Terminologin kommentti 2.5.2023:** Lausuntokierrokselle jätettiin ruotsin ja englannin vastineet OKSasta lainatuille käsitteille, joille vastineet on jo entuudestaan sovittu. Voi olla, että olisi ollut linjakkaampi ratkaisu jättää sv ja en pois kaikilta käsitteiltä.

OKSA-jaos 2.10.2020: Jatkuvan oppimisen sanastossa myös koulutukset jotka on OKSAssa määritelty koulutus (1):nä, voisi mahdollisesti määritellä koulutus (2):na (täydennyskoulutus, muuntokoulutus, erikoistumiskoulutus...)

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 9.6.2023: tausta tutkintoon valmistava koulutus - ilmaisussa lienee näyttötutkintojärjestelmässä

Terminologin kommentti 26.6.2023: Riina laittanut kysymyksen ammatillisen asiantuntijoille (Tomi, Saara, Sanna Laiho/OPH), tarvitaanko koulutus edelleen jaotella myös tutkintoon valmistavaan koulutukseen

2

koulutus (2)

sv utbildning (2)

en studies (1); learning opportunity (1); > study programme (1); > degree programme (1); > education programme (1) <ammattillinen koulutus>; ~ learning opportunity specification <koulutuksen (2) kuvauksesta; SFS-EN 15982:en ja SFS-EN 15981/AC>

määritelmä

suunniteltu opintojen ja järjestelyjen kokonaisuus, jonka tavoitteena on lisätä johonkin aihepiiriin tai alaan liittyvää osaamista tai tarjota valmiudet tutkinnon tai muun kokonaisuuden suorittamiseen

huomautus

Koulutukset (2) ovat tapa käytännössä organisoida ja toteuttaa *koulutusta (1)*.

Koulutukset (2) voivat olla tutkintoon (esimerkiksi filosofian maisterin tutkinto) johtavia tai tutkintoon johtamattomia. Esimerkkejä tutkintoon johtamattomista koulutuksista ovat korkeakoulun *opintokokonaisuus*, ammatillisen koulutuksen *tutkinnon osa* (tutkinnosta erillään suoritettuna), avoimena yliopisto-opetuksena tai vapaana sivistystyönä tarjottava opintojakso, korkeakoulun *erikoistumiskoulutus*, tutkintokoulutukseen valmentava koulutus ja *taiteen perusopetuksen* opintojakso.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen koulutus (2) -käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 22.5.2023.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c122>

Käsitteen tunnus: c2

Käsitekaaviot: [Koulutus \(2\) -käsitteen alakäsitteitä](#), [Koulutus \(1\) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus \(2\), Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Työelämässä oppiminen](#)

Lähde: OKSA_02 (c122)

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: suunniteltu opintojen ja järjestelyjen kokonaisuus, jonka tavoitteena on lisätä johonkin aihepiiriin tai alaan liittyvää osaamista tai tarjota valmiudet tutkinnon tai muun kokonaisuuden suorittamiseen. Myös erilaiset lyhyetkin koulutukset tulee huomioida -

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: huomautusten esimerkit liittyvät tiiviisti formaalin koulutuksen maailmaan, myös esim. harrastustoiminnassa järjestettävät koulutukset lisäävät osaamista ja tarjoavat valmiuksia osallistua johonkin toimintaan. Esim. tuomarikoulutukset tai järjestöjen johtamiseen liittyvät koulutukset lisäävät osaamista ja tarjoavat valmiuksia jonkin tehtävän hoitamiseen, vaikka eivät sinänsä johda tutkinnon suorittamiseen tms. Pitää huomioida, että koulutusalan lainsäädäntö säättää selkeästi alan pätevyysvaatimuksista eikä niihin käsitekartassa voi ottaa kantaa - erityisesti, kun kyse on yleismääritelmästä koulutus.

AMKE ry: "Esimerkkejä tutkintoon johtamattomista koulutuksista ovat korkeakoulun opintokokonaisuus, ammatillisen koulutuksen tutkinnon osa, avoimena yliopisto-opetuksena tarjottava opintojakso, ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus, korkeakoulun erikoistumiskoulutus ja perusopetuksen lisäopetus." -- Ammatilliseen koulutuksen osalta esimerkki on epäselvä, "tutkinnon osa". Tutkinnot muodostuvat tutkinnon osista, jolloin ne ovat osa tutkintoon johtavaa koulutusta. --

Terminologin kysymys 5.5.2023: Tuleeko ammatillisen koulutuksen tutkinnon osa poistaa esimerkeistä (tutkintoon johtamaton koulutus)? [OKSAssa on määritelty **tutkintokoulutus** = tutkintoon tai – ammatillisessa koulutuksessa myös – tutkinnon osaan johtava koulutus (1)]

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Tässä huomautuksessa on käsitteellinen sekaannus: ammatillisen koulutuksen tutkinnon osa on tutkintoon johtavaa koulutusta, minkä vuoksi sen ei pitäisi olla tässä esimerkissä. Korkeakoulun opintokokonaisuus sopii tähän esimerkkiin. Tämän käsitteen kohdalla käytetään ilmaisua "tutkintoon johtamattomia koulutuksia". Edellisessä käsitteessä "7 koulutus (1)" käytetään ilmaisua "koulutus, joka ei johda eikä valmista tutkintoon". Tarkoittavatko nämä samaa asiaa? Voidaanko sanamuotoja yhdenmukaistaa? --

Terminologin kysymys 5.5.2023: Mitä ovatkaan tutkintoon valmistavat koulutukset? Vrt. OKSAn kaavio "koulutus1_tutkintotavoitteisuuden_mukaan": täällä ei ole erikseen käsitettä tutkintoon valmistava koulutus.

Terminologin selvitys 5.6.2023: OKSAssa tutkintoon valmistava koulutus esiintyy ainakin seuraavissa:

-- käsitekaavio **Ammatillisen koulutuksen lajeja ennen vuotta 2017:** ammatillinen koulutus sen mukaan mihin johtaa tai valmistaa

-- **näyttötutkintoon valmistava koulutus**, termi (määritelmä: "koulutus (2), jonka aikana tutkinnon suorittaja hankkii riittävät valmiudet suorittaa tutkinto tai tutkinnon osa näyttötutkintona")

- **ammattillinen lisäkoulutus**, määritelmä: "ammattillinen koulutus, joka valmistaa ammatti- tai erikoisammattitutkintoon, tai ei tutkintoon valmistava ammattillinen jatko- ja täydennyskoulutus"
- **ammattillinen oppilaitos**, huomautus: "Ammattilliset oppilaitokset järjestävät myös tutkintoon valmistavaa koulutusta (2) ja valmentavia koulutuksia."
- **hakeutumisen henkilökohtaistaminen**, määritelmä: "henkilökohtaistamisen osa, jossa näyttötutkintoon tai siihen valmistavaan koulutukseen (1) hakeutuminen suunnitellaan ja toteutetaan asiakaslähtöisesti"
- **aikuiskoulutus**, huomautus: "Aikuiskoulutusta järjestetään kaikilla koulutuksen (1) osa-alueilla. Se voi olla esimerkiksi täydennyskoulutusta tai tutkintoon johtavaa tai valmistavaa koulutusta (1)."
- Vrt. myös "ammattilliseen tehtävään valmistava koulutus"

-- **Terminologin pohdinta 5.6.2023**: Onko "tutkintoon valmistaminen" ilmaus, joka liittyy lähinnä ammattilliseen koulutukseen ja siellä aikaan ennen vuoden 2017 reformia? Oliko esim. niin, että näyttötutkinnon yhteydessä kuului käyttäjä verbiä valmistaa (eikä johtaa)? Voiko nykyisin luopua tuosta "tutkintoon valmistamisesta" ja puhua vain "tutkintoon johtamisesta"?

-- **Terminologin pohdinta 5.6.2023**: Vrt. OKSAn kaavio "koulutus1_tutkintotavoitteisuuden_mukaan": täällä ei ole erikseen käsitettä tutkintoon valmistava koulutus.

Tampereen kaupunki: "Tutkintotavoitteisuuden mukaan koulutus (1) voidaan jakaa tutkintoon johtavaan koulutukseen, tutkintoon valmistavaan koulutukseen ja koulutukseen, joka ei johda eikä valmista tutkintoon." -- Kommentti: Vaikka koulutus ei johda tutkintoon, voidaan vapaan sivistystyön puolella suoritettuja osaamisperusteisia ja E-perusteisiin vietyjä kursseja merkitä Koski-tietokantaan (08/2021 voimaantullut lainsäädäntö). Tämä mahdollistaa yksilön osaamisen esille tuomisen laajemmin ja esimerkiksi opintojen myöhemmän tunnustamisen osaksi suoritettavaa tutkintoa. Vapaan sivistystyön Koski-kelpoisten kurssien laajuus ilmoitetaan opintopisteinä. Tässä kohtaa esimerkiksi luettelossa olisi toivottavaa mainita myös vapaan sivistystyön koulutus ja taiteen perusopetus. Kansalaisopiston kurssi vastaa yksittäisenä aihepiirikokonaisuutena opintojakso-käsitettä. Näin ollen teksti kuuluisi esim. seuraavasti: Koulutukset voivat olla.... Esimerkkejä tutkintoon johtamattomista koulutuksista... avoimena yliopisto-opetuksena *tai vapaana sivistystyönä* tarjottava opintojakso, ammattillisen koulutuksen valmentava koulutus, korkeakoulun erikoistumiskoulutus, perusopetuksen lisäopetus ja taiteen perusopetuksen opinnot.

Opintokeskukset ry: huomautuksesta puuttuu kokonaan vapaan sivistystyön koulutus, käsite olisi tarpeellista olla omana esimerkkinään mainittuna

Kansan Sivistystyön Liitto: Esimerkit eivät luonnollisesti ole yhtä kuin kaikki olemassa olevat vaihtoehdot. Katsomme kuitenkin, että yhtenä esimerkkinä tutkintoon johtamattomasta koulutuksesta tulee mainita myös vapaassa sivistystyössä tarjottava koulutus.

Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis: On oleellista, että koulutus 2 määritelmä sisältää myös vapaan sivistystyön koulutuksen. Käsitteellä on vaikutuksia mm. osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen, joissa nämä on rajattu koulutuksen 2 merkityksen mukaiseen koulutukseen. Huomautuksesta olisi tarpeellista olla myös vapaan sivistystyön koulutus omana esimerkkinään mainittuna.

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Ammattilliseen koulutukseen valmentava koulutus loppuu 31.7.2022 ja tilalle tulee tutkintoon valmentava koulutus (TUVA) -- **Terminologin kommentti 2.5.2023**: Ko. huomautusteksti on päivitetty OKSAn puolelle; otetaan OKSasta ajantasainen huomautusteksti.

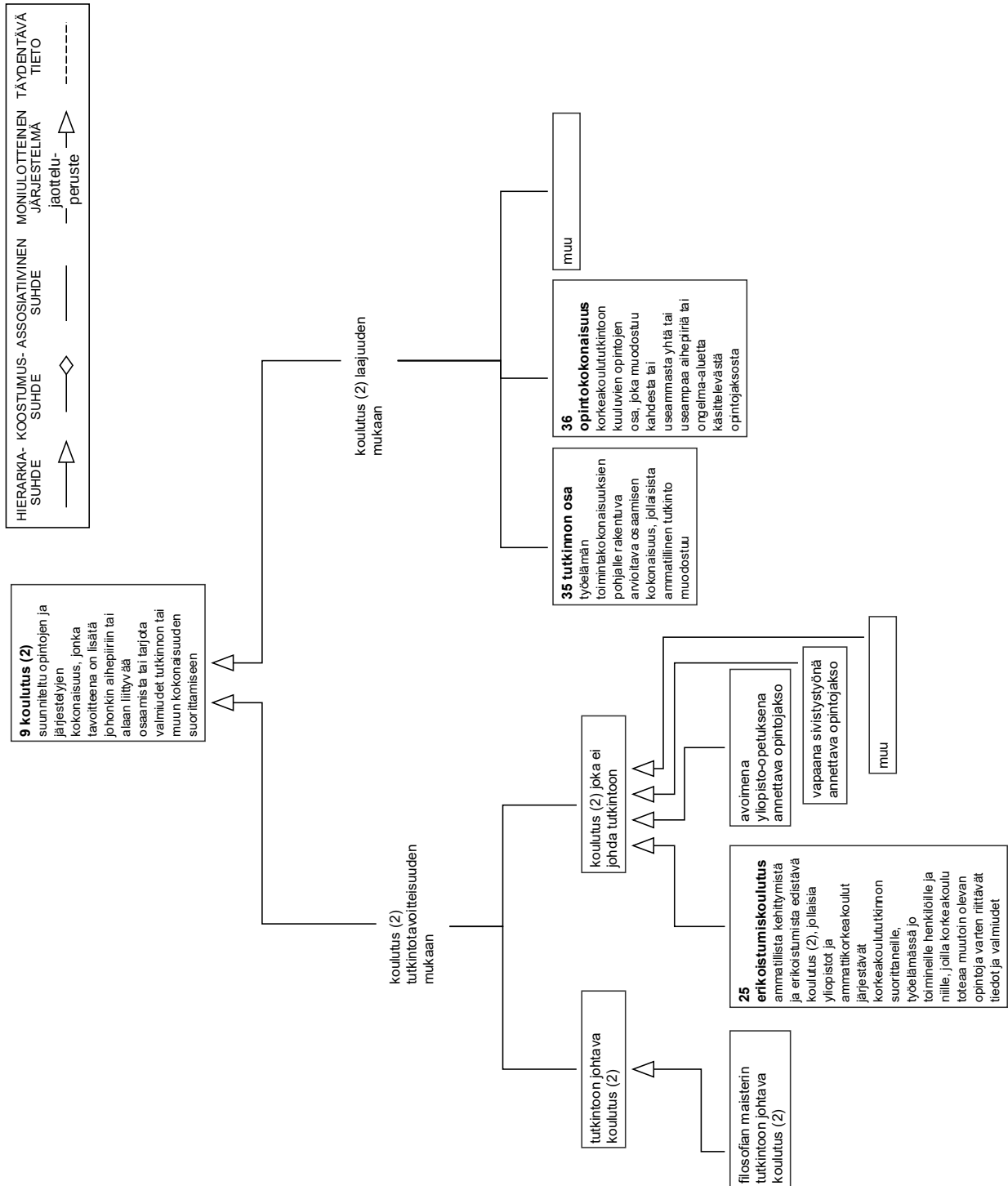
Vapaa Sivistystyö ry: Toisessa merkityksessä näkyy kokonaisuus, joka selventää suomenkielisen sanan erilaiset konnotaatiot. Miksi ei arkikielessä käytetty koulutuksen kasautuminen näy?

Terminologin kysymys OKM:n asiantuntijoille 22.9.2020: Tarvitaanko Jatkuvan oppimisen sanastossa tehdä ero koulutus (1) ja koulutus (2) välille; tuleeko sanastoon kummankin alakäsitteitä? Vai voidaanko Jatkuvan oppimisen sanaston kaikkia koulutus-käsitteitä pitää koulutus (1):n alakäsitteinä?

Sanastotyöryhmä 29.9.2020: OKSA-jaos tekee ehdotuksen siitä, mitkä koulutus-käsitteet tarvitaan Jatkuvan oppimisen sanastoon

KMP 4.3.2021: suunniteltu kokonaisuus? Ensimmäisessä huomautuksessa mainitaan kuitenkin, että termillä tarkoitetaan "tapa käytännössä organisoida ja toteuttaa koulutusta (1). Eikö määritelmä voisi olla siis koulutus 1:n toteutus, jos tämä on käytännössä se koulutus, johon haetaan ja tulee valituksi? Vai onko tälle jokin toinen termi? -- **Terminologin kommentti 18.3.2021**: Hyvä kysymys/kommentti, tämänsuuntaista on pohdittu myös OKSA-jaoksessa, eli että pitäisikö koulutus (2):n määritelmässä olla mainittuna koulutus (1) (esim. koulutuksen (1) toteuttamistapa, joka muodostuu suunnitellusta --). Voin viedä tämän kommentin OKSA-jaoksen käsiteltäväksi.

KMP 4.3.2021: Terminologin kysymykseen syyskuulta. Mielestäni jatkuvan oppimisen sanastossa tulisi olla sellainen termi, joka tarkoittaa tätä käytännön toteutusta. Tavoitteenamme taitaa olla ensisijaisesti tietojärjestelmätason termien harmonisointi.

Käsitekaavio 2. Koulutus (2) -käsitteen alakäsitteitä.

1.1 Koulutus (1) sen mukaan, onko siitä säädetty koulutuslainsäädännössä, sekä rahoituksen mukaan

3

koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus

määritelmä

[koulutus \(1\)](#), josta säädetään [koulutuslainsäädännössä](#)

huomautus

Koulutuslainsäädännössä säädettyyn koulutukseen liittyy koulutustoimijalle säädetty velvollisuus tai sille lainsäädännön perusteella annettu lupa, vastuu tai tehtävä järjestää koulutusta (1).

Koulutuslainsäädännössä säädetyn koulutuksen toteuttamista tuetaan julkisin varoin.

Käsitteen tunnus: c659

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#) ja [Koulutustoiminta](#)

4

koulutuslainsäädäntö

määritelmä

niiden säädösten kokonaisuus, jotka sisältävät säännöksiä varhaiskasvatuksesta, [koulutuksesta \(1\)](#) tai [koulutuksista \(2\)](#) ja niiden järjestämisestä tai sisällöstä

huomautus

Koulutuslainsäädäntö voidaan jakaa opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön ja muiden hallinnonalojen koulutuslainsäädäntöön.

Säädöksellä tarkoitetaan tekstikokonaisuutta, joka sisältää julkisen vallan antamia yleisesti noudatettaviksi tarkoitettuja säännöksiä. Säädöksiä ovat esimerkiksi lait ja asetukset sekä viranomaisten antamat oikeussäännöt.

Käsitteen tunnus: c706

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

5

koulutus, josta ei säädetä koulutuslainsäädännössä

huomautus

Koulutusta, josta ei säädetä koulutuslainsäädännössä, on esimerkiksi yksityisen oppilaitoksen tarjoama säätelemätön [koulutus \(1\)](#) ja yksityisen yrityksen myymä IT-koulutus.

Käsitteen tunnus: c1820

Luokka: <yleinen/yhteinen>

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#) ja [Koulutustoiminta](#)

6

opetushallinnon alan koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus

määritelmä

[koulutus \(1\)](#), josta säädetään opetushallinnon alan [koulutuslainsäädännössä](#)

huomautus

Opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön sisältyvät lait ja asetukset valmistelee valtioneuvostolle ja eduskunnalle opetus- ja kulttuuriministeriö.

Opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön sisältyy varhaiskasvatusta, yleissivistävää koulutusta (esi- ja perusopetus, lukiokoulutus, vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus), tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta, ammatillista koulutusta ja korkeakoulutusta koskeva lainsäädäntö.

Käsitteen tunnus: c708

Luokka: <yleinen/yhteinen>

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

7

muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus

määritelmä

koulutus (1), josta säädetään muun hallinnonalan kuin opetushallinnon **koulutuslainsäädännössä**

huomautus

Muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädäntöön sisältyvät lait ja asetukset valmistelee valtioneuvostolle ja eduskunnalle Ahvenanmaan maakuntahallitus tai muu ministeriö kuin opetus- ja kulttuuriministeriö.

Esimerkkejä muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädännöstä ovat

- Ahvenanmaan maakuntalaki Ahvenanmaan korkeakoulusta (Högskolan på Åland) annetun maakuntalain muuttamisesta
- puolustusministeriön hallinnonalalle kuuluva laki Maanpuolustuskorkeakoulusta ([1121/2008](#))
- sisäministeriön hallinnonalalle kuuluvat laki Poliisiammattikorkeakoulusta ([1164/2013](#)) ja laki Pelastusopistosta ([607/2006](#)) ja
- oikeusministeriön hallinnonalalle kuuluva laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta ([1316/2006](#)).

Käsitteen tunnus: c709

Luokka: <yleinen/yhteinen>

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

8

säädösperustainen julkisrahoitteinen koulutus

määritelmä

koulutus (1), jonka rahoittamiseen julkisyhteisö osallistuu säädösten perusteella

huomautus

Määritelmässä mainitulla julkisyhteisöllä viitataan esimerkiksi valtioon, kuntaan ja kuntayhtymään.

Säädösperustaista julkisesti rahoitettua koulutusta ovat

- valtionosuusrahoitettu koulutus, johon liittyvästä valtion rahoituksen määräytymisestä säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa ([1705/2009](#))
- ammattikorkeakoulujen koulutus (1), johon liittyvästä valtion rahoituksen määräytymisestä säädetään ammattikorkeakoululaissa ([932/2014](#)) ja
- yliopistojen koulutus (1), johon liittyvästä valtion rahoituksen määräytymisestä säädetään yliopistolaisissa ([558/2009](#)).

Julkisyhteisö voi olla julkisesti rahoitetun koulutuksen ainoa rahoittajataho tai koulutus (1) voi saada rahoitusta julkisen rahoituksen lisäksi myös muilta tahoilta.

Esimerkki koulutuksesta (1), jossa on myös muita rahoittajatahoja kuin julkisyhteisö, on julkisrahoitteinen henkilöstökoulutus, jota rahoittaa osin julkinen hallinto ja osin työnantajaorganisaatio. Muita esimerkkejä ovat avoin korkeakouluopetus ja vapaa sivistystyö; näistä peritään maksua niihin osallistuvilta henkilöiltä.

Käsitteen tunnus: c1837

Luokka: <yleinen/yhteinen>

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#) ja [Koulutustoiminta](#)

9

markkinaehtoinen koulutus; ~ koulutuksen myynti

määritelmä

koulutustoimijan tai muun organisaation järjestämä tai tuottama *koulutus (1)*, joka rahoitetaan myymällä *koulutus (1)* toiselle taholle

huomautus

Markkinaehtoisen koulutuksen hinta määräytyy vapailla markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan, ilman hankinnan ulkopuolelta kanavoituvaa yhteiskunnan taloudellista tukea.

Markkinaehtoinen koulutus on yksi osa maksullista palvelutoimintaa.

Myös korkeakoulujen (1) *täydennyskoulutus* on esimerkki markkinaehtoisesta koulutuksesta.

Markkinaehtoista koulutusta ovat myös ELY-keskusten ja TE-toimistojen kilpailuttamalla hankkimat *työvoimakoulutukset*. (Huom.: Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy ELY-keskuksilta ja TE-toimistoilta kunnille 1.1.2025.)

Markkinaehtoista koulutusta harjoittavat myös koulutusjärjestelmän ulkopuoliset toimijat.

Markkinaehtoisen koulutuksen (1) sisältö voi noudattaa yhteiskunnan sisältöohjausta (esimerkiksi hygieniapassin suorittamiseen tähtäävä *koulutus (2)*) tai olla siitä riippumatonta.

Esimerkkejä markkinaehtoisesta koulutuksesta:

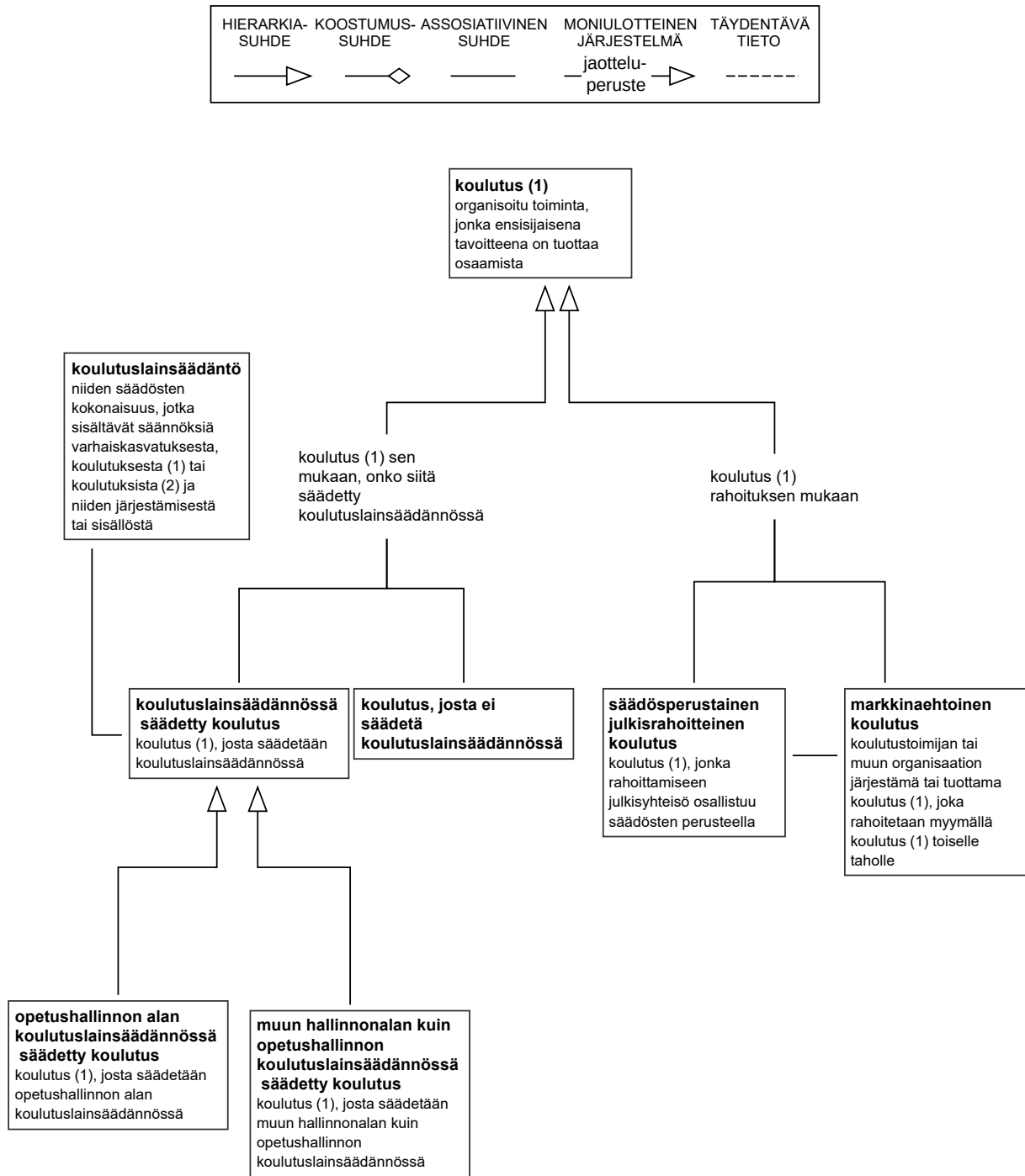
– Julkisen toimijan järjestämä *koulutus (2)*, joka myydään toiselle julkiselle toimijalle: esimerkiksi vapaan sivistystyön oppilaitos voi myydä *kotoutumiskoulutusta* vähintään kustannukset kattavaan hintaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY).

– Julkisen toimijan järjestämä *koulutus (2)*, joka myydään yksityiselle toimijalle: esimerkiksi yliopisto voi myydä *täydennyskoulutusta* markkinahintaan yritykselle.

– Yksityisen sektorin organisaation tuottama *koulutus (2)*, joka myydään julkiselle toimijalle: esimerkiksi yritys voi myydä IT-koulutuksen markkinahintaan ministeriön *henkilöstökoulutukseksi*.

Käsitteen tunnus: c660

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä ja Koulutustoiminta](#)

Käsitekaavio 3. Koulutustoiminta.

1.2 Koulutus (1) tarkoituksen, koulutusasteen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan

10

aikuiskoulutus

sv vuxenutbildning

en adult education and training

määritelmä

koulutus (1), joka on suunniteltu ja järjestetty pääsääntöisesti aikuisille, jotka ovat suhteellisen pitkän, työelämävalmiudet antaneen kouluttautumisvaiheen päätyttyä tai keskeydyttyä siirtyneet työelämään tai muuhun toimintaan ja ovat sen jälkeen osallistumassa jälleen koulutukseen (1)

huomautus

Se, minkä ikäinen henkilö luokitellaan ”nuoreksi” ja toisaalta ”aikuseksi”, vaihtelee luokittelevan tahon mukaan; esimerkiksi tilastoluokitteluisissa ja OECD:n luokitteluisissa nuorena pidetään alle 25-vuotiasta ja aikuisena 25 vuotta täyttänyt henkilöä. Aikuiskoulutus on lähtökohtaisesti suunnattu 25-vuotiaille ja sitä vanhemmille henkilöille.

Aikuiskoulutukseen voi osallistua määritelmässä kuvatun lisäksi myös aikuinen, jonka koulutuspolku ei ole päässyt edes alkamaan tai on keskeytynyt hyvin varhaisessa vaiheessa, esimerkiksi maahanmuuttanut henkilö.

Aikuiskoulutus voi olla esimerkiksi *täydennyskoulutusta*, tutkintoon johtavaa tai tutkintoon valmistavaa koulutusta (1), *henkilöstökoulutusta*, *työvoimakoulutusta* tai vapaan sivistystyön koulutusta.

Aikuiskoulutuksessa käytetään usein erilaisia pedagogisia menetelmiä ja ratkaisuja kuin esimerkiksi lapsille tai nuorille tarkoitetussa koulutuksessa (1). Samoin opetuksen ajankohta saattaa aikuiskoulutuksessa olla erilainen kuin lapsille tai nuorille tarkoitetussa koulutuksessa (1).

Käsite ammatillinen aikuiskoulutus poistui lainsäädännöstä, kun ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017) tuli voimaan 1.1.2018.

Käsite perustuu Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitteeseen aikuiskoulutus. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 23.3.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c464>

Käsitteen tunnus: c15

Käsitteekaavio: [Koulutus \(1\) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus \(2\)](#)

Lähde: OKSA_02 (c464)

Terminologin kommentti itselleen 5.6.2023: Tarkistettava ilmaus "tutkintoon valmistava"

1.3 Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan

11

henkilöstökoulutus

sv personalutbildning

en personnel training

määritelmä

työnantajan henkilöstölleen järjestämä tai hankkima *koulutus (1)*

huomautus

Henkilöstökoulutuksen (1) voi rahoittaa työnantaja kokonaan tai osittain. Henkilöstökoulutus voi saada myös julkista rahoitusta.

Henkilöstökoulutukseen voi hakeutua oma-aloitteisesti tai työnantaja voi velvoittaa osallistumaan siihen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen henkilöstökoulutus-käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 23.3.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1300>

Käsitteen tunnus: c30

Käsittekaavio: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

Lähde: OKSA_02 (c1300)

12

täydennyskoulutus

sv fortbildning (1)

en continuing education; continuing professional development; in-service training <toisen asteen koulutus>; further training <toisen asteen koulutus> rather than: extension studies

määritelmä

aikaisempaa *osaamista, koulutusta (2)* tai *pätevyyttä* täydentävä tai ajanmukaistava *koulutus (1)*

huomautus

Määritelmässä mainittu täydentäminen voi olla osaamisen syventämistä tai laajentamista.

Täydennyskoulutus on tyypillisesti suhteellisen lyhytkestoista eikä yleensä johda tutkintoon.

Täydennyskoulutus on yleistermi, jolla voidaan viitata hyvin monenlaiseen koulutukseen (1).

Täydennyskoulutusta voivat järjestää koulustoittoimijat, kuten toisen asteen oppilaitokset, vapaan sivistystyön oppilaitokset, yliopistot ja ammattikorkeakoulut, mutta myös muut organisaatiot, kuten yritykset ja järjestöt.

Täydennyskoulutus voi olla esimerkiksi *henkilöstökoulutusta* tai *työvoimakoulutusta*.

Täydennyskoulutuksena pidetään esimerkiksi työtehtäviin tarvittavien lupien tai todistusten saamiseksi järjestettäviä lyhyitä *koulutuksia (2)*.

Käsite perustuu Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitteeseen täydennyskoulutus. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 27.6.2023.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c460>

Käsitteen tunnus: c34

Käsittekaavio: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

Lähde: OKSA_02 (c460)

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Ehdotamme pohdittavaksi kaavion tarkentamista ”muu”-kohtien osalta selkeyden vuoksi. Mitä ovat ”muu”-kohdat? Voidaanko antaa esimerkkejä? Esimerkiksi ”järjestäjän/hankkijan mukaan” -kohdassa ”muu” voisi olla esim. omaehtoinen koulutus. ”Koulutus (1) tavoitteen mukaan” -kohdassa ”muu” voisi olla uudelleen koulutus (alan vaihtaminen).

1.4 Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan

13

tutkintokoulutus; > tutkintoon johtava koulutus

sv examensutbildning; examensinriktad utbildning; utbildning som leder till examen
en > programme leading to a general upper secondary qualification <lukiokoulutus>; > education and training to complete a qualification <ammatillinen koulutus>; > degree programme (4) <korkeakoulutus>; > graduate programme <ylempään korkeakoulututkintoon tai jatkotutkintoon johtava koulutus>; > graduate studies <ylempään korkeakoulututkintoon tai jatkotutkintoon johtavat opinnot>; > postgraduate programme <ylempään korkeakoulututkintoon tai jatkotutkintoon johtava koulutus>

määritelmä

tutkintoon tai – ammatillisessa koulutuksessa myös – *tutkinnon osaan* johtava *koulutus (1)*

huomautus

programme / studies: Englannin sana programme viittaa määrämuotoiseen koulutukseen (1); studies voi olla vähemmän määrämuotoinen kokoelma opintoja.

graduate programme, graduate studies: Englannin termit graduate programme ja graduate studies viittaavat yleisesti ainoastaan ylempään korkeakoulututkintoon ja jatkotutkintoihin johtavaan koulutukseen (1) tai opintoihin, eivät muuhun tutkintokoulutukseen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen tutkintokoulutus-käsitteen kanssa. Luettu 28.6.2023. <http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1488>

Käsitteen tunnus: c19

Käsitekaaviot: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

14

muuntokoulutus

sv examensinriktad fortbildning
en retraining and upgrading of qualifications

määritelmä

tietyn pohjakoulutuksen suorittaneille tarkoitettu *koulutus (1)*, joka on räätälöity tälle ryhmälle ja joka johtaa uuteen tutkintoon

huomautus

Esimerkki muuntokoulutuksesta on insinööritutkintoon johtava kaivosalan *koulutus (2)*, joka on tarkoitettu henkilöille, jotka ovat suorittaneet insinööri (AMK)- tai DI-tutkinnon kone- ja tuotantotekniikan, sähkötekniikan tai tuotantotalouden alalta.

Muuntokoulutus on väistymässä oleva käsite.

Käsite perustuu Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitteeseen muuntokoulutus.

Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 27.6.2023.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c461>

Käsitteen tunnus: c20

Käsitekaaviot: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

Lähde: OKSA_02 (c461)

15

kotoutumiskoulutus

mieluummin kuin: aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus (vanhentunut)

sv integrationsutbildning

en integration training

määritelmä

koulutus (2), jota järjestetään ensisijaisesti maahanmuuttajille, joiden oppivelvollisuus on päättynyt, ja jonka tarkoituksena on kehittää henkilön suomen tai ruotsin kielen taitoa ja muita kotoutumista edistäviä valmiuksia, jotka tukevat henkilön pääsyä opintoihin ja työelämään sekä osallistumista yhteiskunnan toimintaan

huomautus

Kotoutumislain (681/2023, voimaantulo 1.1.2025) mukaan kotoutumiskoulutuksessa noudatetaan Opetushallituksen antamia kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita.

Maahanmuuttajan tarpeen mukaisesti kotoutumiskoulutuksena voidaan lisäksi toteuttaa

- a) luku- ja kirjoitustaidon koulutusta, jossa noudatetaan Opetushallituksen vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosittelusta ja

- b) aikuisten perusopetusta, jossa noudatetaan Opetushallituksen aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti **työvoimakoulutuksena**, mutta sitä voidaan järjestää myös vapaan sivistystyön koulutuksena.

Käsite perustuu Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitteeseen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus. Ensisijaista termiä, määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 16.8.2023. <http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c472>

Vrt. Opetus- ja koulutussanaston käsitteet [vapaan sivistystyön lukutaitokoulutus](#) ja [aikuisten perusopetus](#).

Käsitteen tunnus: c24

Käsittekaaviot: [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Työvoimakoulutus](#)

Lähde: OKSA_02 (c472)

Uudenmaan TE-toimisto: Tulisiko olla maahanmuuttajan lisäksi vieraskielisille?

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Täsmennysehdotus: Onko kotoutumiskoulutuksella jotain pääsääntöistä kestoa tai sitovuutta?

Suomen Kuntaliitto ry: TEM on viime vuoden alussa julkaissut Kotoutumisen sanaston https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163545/TEM_2021_54.pdf?sequence=1&isAllowed=yTässä yhteydessä määritelmän tulisi olla yhtenevä kotoutumisen sanaston kanssa.

Riinan kommentti itselleen 28.8.2023: termit, määritelmä ja huomautukset päivittyneet, vie tieto OKSA-jaokselle

vaikuttaa kuitenkin, että aika hankalaa, koska esim. työvoimakoulutus voi johtaa tutkintoon tai olla johtamatta. Samoin henkilöstökoulutus voi joskus johtaa tutkintoon (esim. ammatillisen puolella).

Tampereen kaupunki Sivistyspalvelut: Koulutusjärjestelmä kaavioon voisi lisätä maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutukset. -- **Riina 8.6.2023:** onko tämä sama kuin vapaan sivistystyön lukutaitokoulutus? Löytyy OKSasta ja OKSAn kaaviosta, mutta voidaan lisätä apukäsitteenä JO-sanastoonkin. -- **Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.6.2023:** Tausta: luku- ja kirjoitustaidon koulutus oli aiemmin osa kotoutumiskoulutusta, mutta siirtyi myöhemmin OKM:n hallinnonalalle. On kuitenkin edelleen osa isoa kotoutumiskoulutuksen /-palveluiden kenttää. Palataan tähän kun Laura TEM:stä valmistellut Riinan kanssa.

1.5 Työvoimakoulutus

16

työvoimakoulutus

ei: työvoimapolitiittinen koulutus (vanhentunut)

sv arbetskraftsutbildning

en labour market training

määritelmä

työmarkkinoiden, ja työnantajien ja työnhakijoiden tarpeisiin suunniteltu, ensisijaisesti työttömille ja työttömyysuhan alaisille henkilöille suunnattu *koulutus (1)*, jonka opiskelijavalinnasta päättää työvoimaviranomainen

huomautus

Työvoimakoulutuksen tavoite on parantaa työnhakijoiden ja avoimien työpaikkojen kohtaantoa työmarkkinoilla.

Työvoimakoulutus voidaan jakaa *ammattilliseen työvoimakoulutukseen* ja *kotoutumiskoulutukseen*. Ensin mainitun tavoitteena on kehittää ja täydentää henkilön ammatillisia valmiuksia hänen työllistymisensä tai yrittäjäksi ryhtymisensä edistämiseksi ja jälkimmäisen tavoitteena tukea maahanmuuttajan kotoutumista.

Työvoimakoulutus voidaan rahoittaa 1) kokonaan työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) budjettipääloukan varoilla, 2) yhdistetysti TEMin budjettipääloukan varoilla ja työnantajan rahoituksella tai 3) kokonaan opetus- ja kulttuuriministeriön budjettipääloukan varoilla. Lisäksi työvoimakoulutusta voidaan toteuttaa 4) Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoituksella.

Työvoimakoulutus on pääosin ammatillisesti suuntautunutta koulutusta.

Työvoimakoulutuksesta ja sen opiskelijavalinnasta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) 31.12.2024 saakka ja työvoimapolitiittien järjestämisestä annetussa laissa (380/2023) 1.1.2025 lähtien. *Valtionosuusrahoitetusta työvoimakoulutuksesta* säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017).

Työvoimakoulutukseen hakeudutaan edellä mainituissa laeissa säädetyllä ja työvoimaviranomaisen ilmoittamalla tavalla.

Käsite perustuu Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitteeseen työvoimakoulutus. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 8.9.2023.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c466>

Käsitteen tunnus: c37

Käsitekaaviot: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Työvoimakoulutus](#)

Lähde: OKSA_02 (c466)

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 22.8.2023: määritelmän kohta "opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudella rahoittama" (ja sen vaihtoehto): Riina kysyy Kari Korhoselta (OKM) -- **Riina laittanut kysymyksen Karille 1.9.2023.** (Kysytyn kohdan tieto on siirretty määritelmästä huomautukseen: "kokonaan opetus- ja kulttuuriministeriön budjettipääloukan varoilla".)

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 4.9.2023: Riina vie OKSAan palautetta "ammattillisen koulutuksen" määritelmästä, on geneerisempi kuin tarkoitetaan (vaikuttaisi pitävän sisällään muutakin kuin toisen asteen ammatillisen koulutuksen). Esim. englannin vastineet viittavat kuitenkin selvästi toisen asteen ammatilliseen koulutukseen.

17

<työvoimakoulutus>

kartoitusjakso; koulutustarpeen ja soveltuvuuden arviointijakso (termiehdotus)

sv utredningsperiod; kartläggning; kartläggningsfas

määritelmä

työvoimakoulutuksen alkuvaiheen jakso, jossa arvioidaan yhtäältä henkilöasiakkaan työllistymiseen liittyvää palvelutarvetta, hänen soveltuvuuttaan ja kelpoisuuttaan kyseiselle alalle ja kyseiseen *koulutukseen (2)* sekä toisaalta työnantajaorganisaation työllistämiseen tai henkilöstön kehittämiseen liittyvää palvelutarvetta

huomautus

Henkilöasiakkaan työllistymiseen liittyvää palvelutarvetta ja hänen soveltuvuuttaan ja kelpoisuuttaan alalle ja koulutukseen (2) arvioidaan sekä kyseisen koulutuksen (2) opiskelijavalintanäkökulmasta että asiakkaan työllistyvyyden näkökulmasta.

Kartoitusjakson jälkeen osa opiskelijaksi hakeneista jatkaa varsinaiseen ammatillisesti suuntautuneeseen tai kotoutumista edistävään työvoimakoulutukseen ja osalle tarjotaan muuta koulutusta (2) tai muita soveltuvia palveluita.

Käsitteen tunnus: c38

Käsitekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

18

ammatillinen työvoimakoulutus; ammatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus

sv yrkesinriktad arbetskraftsutbildning

en vocational labour market training

määritelmä

työvoimakoulutus, jonka tavoitteena on kehittää ammatillista osaamista

huomautus

Ammatillinen työvoimakoulutus voi olla *tutkintoon* tai *tutkinnon osaan* johtavaa *tutkintokoulutusta* taikka *koulutusta (1)*, joka ei johda tutkintoon eikä tutkinnon osaan. Ainoastaan opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama työvoimakoulutus voi johtaa tutkintoon tai tutkinnon osaan.

Ammatillinen työvoimakoulutus voi olla *valtionosuusrahoitettua työvoimakoulutusta*, *yhteishankintakoulutusta* tai *kehittämiskoulutusta*. Myös *kotoutumiskoulutusta* voidaan joissakin tapauksissa pitää ammatillisena työvoimakoulutuksena.

ammatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus: Termiä ammatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus käytetään esimerkiksi tilanteissa, joissa ammatillisten sisältöjen ja yleissivistävien sisältöjen osuudet koulutuksessa ovat keskenään lähes yhtä suuret.

Käsitteen tunnus: c40

Käsitekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

19

ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus; ammatillisia valmiuksia lisäävä työvoimakoulutus

määritelmä

ammatillinen työvoimakoulutus, joka ei johda tutkinnon eikä *tutkinnon osan* suorittamiseen

huomautus

Käsitteen tunnus: c61

Käsitekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

20

rekrytoiva työvoimakoulutus; rekrytoiva koulutus; rekrytointikoulutus

sv rekryteringsutbildning

en recruitment training

määritelmä

[*ammattillinen työvoimakoulutus*](#), jossa osallistujien osaamistavoitteet on määritelty yhden tai useamman koulutusta rahoittavan työnantajaorganisaation henkilöstörekrytointitarpeen perusteella

huomautus

Rekrytoivassa työvoimakoulutuksessa työnantajalla on tarve henkilöstölle ja työnantaja pyrkii rekrytoimaan koulutukseen osallistujien joukosta uutta, osaavaa työvoimaa.

Rekrytoiva työvoimakoulutus toteutetaan tyypillisesti [*yhteishankintakoulutuksena*](#).

Yhteishankintakoulutuksena toteutettavaa rekrytoivaa työvoimakoulutusta on esimerkiksi koulutustuote *RekryKoulutus*.

Käsitteen tunnus: c47

Käsitekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

21

kehittämiskoulutus; KEKO-koulutus

määritelmä

[*rekrytoiva työvoimakoulutus*](#), jossa työnantajaorganisaatiolla on liiketoimintansa osa-alueen kehittämistarve ja jossa osallistuja, jolla on kyseiseen kehittämistarpeeseen liittyvää asiantuntijuutta, saa työnantajaorganisaatiossa mahdollisuuden täydentää erityisosaamistaan pääosin työssä [*oppimisen*](#) kautta

huomautus

Kehittämiskoulutuksessa hankintasopimuksen osapuolina ovat koulutuspalvelun tuottaja ja valtio, eli työnantaja ei ole maksavana osapuolena koulutuksen hankintasopimuksessa. Kehittämiskoulutukseen osallistuminen on kuitenkin maksullista myös työnantajalle: koulutuksen toteuttajan ja työnantajan välisen sopimuksen mukaan työnantaja kustantaa kehittämiskoulutukseen sisältyvän opiskelijan ohjaamisen työpaikalla.

Esimerkki kehittämiskoulutuksena järjestettävästä työvoimakoulutustuotteesta on Further Educated with Companies -koulutus. Further Educated with Companies (lyhenne F.E.C) on Uudenmaan ELY-keskuksen rekisteröimä tuotemerkki.

Käsitteen tunnus: c48

Käsitekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

22

yhteishankintakoulutus

määritelmä

[*ammattillinen työvoimakoulutus*](#), joka on valtion ja työnantajaorganisaation yhdessä rahoittama ja jossa osallistujien osaamistavoitteet on määritelty koulutusta rahoittavan työnantajaorganisaation tai koulutusta rahoittavien työnantajaorganisaatioiden henkilöstöön vaikuttavan erityistilanteen perusteella

huomautus

Erityistilanteita ovat esimerkiksi liiketoiminnan kehittäminen ja kasvattaminen ja niihin liittyvä henkilöstön rekrytointi, liiketoiminnan sopeuttaminen tuotannollisista tai taloudellisista syistä, henkilöstön [*osaamisen*](#) lisääminen työurien pidentämiseksi ja henkilöstökierron tukeminen.

Työvoimakoulutuksen yhteishankinnasta on säädetty laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta ([916/2012](#)).

Yhteishankintakoulutuksina järjestettäviä työvoimakoulutustuotteita ovat esimerkiksi RekryKoulutus, MuutosKoulutus, TäsmäKoulutus ja Vaihtovalmennus.

Käsitteen tunnus: c43

Käsitekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

23

valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus; VOS-työvoimakoulutus

määritelmä

työvoimakoulutus, joka rahoitetaan koulutuksen järjestäjälle myönnettävällä, opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimalla opetus- ja kulttuuritoimen *valtionosuudella*

huomautus

Valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus on aina *ammattillista työvoimakoulutusta*.

Valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus voi olla tutkintoon tai tutkinnon osaan johtavaa.

Valtionosuusrahoitettuna työvoimakoulutuksena ei järjestetä *yhteishankintakoulutusta*, *kehittämiskoulutusta* (esimerkiksi F.E.C.-koulutusta) eikä oppisopimuskoulutusta.

Käsitteen tunnus: c58

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

Suomen Kuntaliitto ry: "työvoimakoulutus, joka rahoitetaan koulutuksen järjestäjälle myönnettävällä, opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimalla opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudella." Määritelmä *valtionosuus* ks. käsite 23. OKM:n hallinnonalan ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa olevan työvoimakoulutuksen rahoituksesta vastaavat kunnat ja valtio yhdessä, joten tässä yhteydessä ei voida käyttää sanaa valtionosuus. Muutosehdotus: ... opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestäjälle myöntämällä rahoituksella.

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 22.8.2023: Riina tarkistaa määritelmän Kari Korhoselta (OKM): puhutaanko valtionosuudesta vai käytetäänkö jotain muuta ilmaisutapaa

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 22.8.2023: määritelmä: usein mukana kunnan (koulutuksen järjestäjän) rahoitus, joten ei ehkä voida sanoa, että rahoitettaisiin "kokonaisuudessaan" valtionosuudella. Tämän voisi varmistaa OKM:n rahoitusasiantuntijoilta.

24

erikoistumiskoulutus; korkeakoulujen erikoistumiskoulutus (uudistermi)

ei: erikoistumisopinnot *pl* (vanhentunut)

sv specialiseringsutbildning; specialiseringsstudier *pl*

en professional specialisation education; specialist education; specialist training <lääketieteen koulutukset>

määritelmä

ammattillista kehittymistä ja erikoistumista edistävä *koulutus (2)*, jollaisia yliopistot ja ammattikorkeakoulut järjestävät korkeakoulututkinnon suorittaneille, työelämässä jo toimineille henkilöille ja niille, joilla korkeakoulu toteaa muutoin olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet

huomautus

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen erikoistumiskoulutus-käsitteen kanssa. Luettu 23.3.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c477>

Käsitteen tunnus: c64

Käsittekaaviot: [Koulutus \(2\) -käsitteen alakäsitteitä](#) ja [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

Lähde: OKSA_02 (c477)

1.6 Työelämässä oppiminen

25

työelämässä oppiminen; työssä oppiminen; > työpaikalla oppiminen

määritelmä

oppiminen, jota tapahtuu, kun henkilö osallistuu työelämään

huomautus

Määritelmän sanalla työelämä viitataan erityisesti ansiotyöhön, mutta myös yleisemmin työntekoon yhteiskuntaelämän muotona. Työelämään osallistuminen kattaa siis myös esimerkiksi vapaaehtoistyöhön osallistumisen.

Työelämässä oppimista voi tapahtua muodollisen *koulutuksen (1)* yhteydessä tai muulla tavoin.

Formaalin koulutuksen (1) yhteydessä työelämässä oppimista tapahtuu esimerkiksi, kun henkilö osallistuu *oppisopimuskoulutukseen*, *koulutussopimukseen perustuvaan koulutukseen*, *työharjoitteluun* tai *työvoimakoulutukseen liittyvään työssäoppimiseen*. Tällöin kyseessä on usein määrämuotoinen, sovittu, suunnitelmallinen, tavoitteellinen ja ohjattu *osaamisen* hankkiminen.

Työelämässä oppimista tapahtuu myös muodollisen *koulutuksen (1)* ulkopuolella, esimerkiksi työpaikan arjessa arkioppimisen muodossa.

Työelämässä oppimiseen kuuluvat myös esimerkiksi työpaikalla toteutettavat *koulutukset (2)*, jotka saattavat olla henkilöstölle pakollisia ja joiden avulla ylläpidetään tai päivitetään henkilöstön osaamista. Esimerkkejä tällaisista koulutuksista ovat pelastustoimen henkilöstön ja ensihoitajien ylläpitokoulutukset. Myös henkilöstölle vapaaehtoiset koulutukset, kuten tietojenkäsittelykurssit, kuuluvat työelämässä oppimisen piiriin. Lisäksi esimerkiksi perehdytys, jollainen työnantajan tulee järjestää työntekijälle palvelussuhteen alkaessa, on osa työelämässä oppimista.

työpaikalla oppiminen: Termi työpaikalla oppiminen on suppeampi kuin työelämässä oppiminen tai työssä oppiminen. Termiä työpaikalla oppiminen käytetään yleensä nimenomaan ansiotyön suorittamispaikalla tapahtuvasta oppimisesta, ei esimerkiksi vapaaehtoistyössä tapahtuvasta oppimisesta.

Käsitteen tunnus: c631

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#), [Työelämässä oppiminen](#) ja [Oppiminen](#)

26

oppisopimuskoulutus

sv läroavtalsutbildning

en apprenticeship training

määritelmä

ammattillinen koulutus, jossa opiskelijan *osaamisen* hankkiminen järjestetään pääosin tai kokonaan työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ja jossa opiskelija on työnantajaan työsopimussuhteessa, virkasuhteessa tai virkasuhteeseen verrattavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa tai toimii yrittäjänä

huomautus

Määritelmän sana 'pääosin' viittaa siihen, että oppisopimuskoulutuksessa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä tapahtuvaa oppimista täydennetään tarvittaessa muissa oppimisympäristöissä, kuten oppilaitoksessa, tapahtuvalla osaamisen hankkimisella. Tässä mielessä oppisopimuskoulutus poikkeaa *koulutussopimukseen perustuvasta koulutuksesta*.

Yrittäjälle voidaan järjestää oppisopimuskoulutusta omassa yrityksessään, jos ammatillisen koulutuksen järjestäjä ja yrittäjä siitä kirjallisesti sopivat (eli tekevät sopimuksen oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä).

Oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan viikoittaisen työajan tulee olla keskimäärin vähintään 25 tuntia.

Työpaikalla järjestettävää oppisopimuskoulutusta täydennetään muissa oppimisympäristöissä tapahtuvalla osaamisen hankkimisella.

Oppisopimuskoulutuksessa opiskelijan tulee olla 15 vuotta täyttänyt. Oppisopimuskoulutus perustuu työnantajan ja opiskelijan väliseen oppisopimukseen sekä koulutuksen järjestäjän ja työnantajan väliseen sopimukseen oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä.

Oppisopimuskoulutusta voivat toteuttaa vain opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvan saaneet koulutuksen järjestäjät.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen oppisopimuskoulutus -käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 28.5.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c483>

Käsitteen tunnus: c632

Käsitekaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

Lähde: OKSA_02 (c483)

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsitteilykokous) 22.8.2023: Palaute OKSA-jaokselle: määritelmässä tulisi käyttää työsopimussuhteen sijaan työsuhde-termiä

27

koulutussopimukseen perustuva koulutus

sv utbildning som grundar sig på utbildningsavtal

en training based on a training agreement

määritelmä

koulutus (1), jossa opiskelijan *osaamisen* hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ja jossa perustana on koulutustoimijan ja työpaikan välinen *koulutussopimus*

huomautus

Koulutussopimus on käytössä sekä toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa että yliopistoissa. Näin ollen koulutussopimukseen perustuva koulutus voi olla ammatillista koulutusta tai korkeakoulutusta.

Vrt. *korkeakouluharjoittelu*.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen koulutussopimukseen perustuva koulutus -käsitteen kanssa. Luettu 6.10.2023.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1710>

Käsitteen tunnus: c633

Käsitekaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

Lähde: OKSA_02 (c1710)

28

koulutus sopimus

sv utbildningsavtal; UA (2)

en training agreement

määritelmä

koulutustoimijan ja työpaikan välinen kirjallinen määräaikainen sopimus opiskelijan *osaamisen* hankkimisesta työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä

huomautus

Ammatillisessa koulutuksessa koulutus sopimukseen kuuluu, että opiskelija hankkii osaamista työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ilman, että on työsuhteessa työpaikkaan. Yliopistoissa koulutus sopimuksia tehdään esimerkiksi lääkäreiden *erikoistumiskoulutuksen* suorittamiseksi kliinisessä ympäristössä. Yliopistojen sopimukseen kuuluu, että opiskelija solmii työnantajaansa normaalin työsuhteen.

Ammatillisessa *tutkintokoulutuksessa* ja työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa koulutus sopimus sovitaan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisesti *tutkinnonosa-* tai koulutuksenosakohtaisesti. Koulutus sopimukseen liitetään opiskelijan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma siltä osin kuin se koskee koulutus sopimukseen perustuvaa *koulutusta* (2). Henkilökohtaisesta osaamisen kehittämissuunnitelmasta ilmenevät ne käytännön työtehtävät, joita tekemällä opiskelija voi saavuttaa tavoitteeksi asetetun osaamisen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen koulutus sopimus-käsitteen kanssa. Luettu 12.9.2023. <http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1232>

Käsitteen tunnus: c1232

Luokka: <ammattillinen koulutus>, <korkeakoulut>

Käsittekaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

29

korkeakouluharjoittelu; < työharjoittelu; > ammattikorkeakouluharjoittelu

sv högskolepraktik; arbetspraktik; praktik

en traineeship <korkeakoulut>; traineeship for university students <yliopistojen korkeakouluharjoittelu>; internship /US/ <korkeakoulut, erityisesti lääketiede ja eläinlääketiede>; placement; job placement; work-study (?)

määritelmä

korkeakoulussa suoritettavaan, tutkintoon johtavaan *koulutukseen* (2) sisältyvä, kestoltaan määritelty jakso, jonka aikana opiskelijan *oppiminen* tapahtuu korkeakoulun hyväksymällä työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä

huomautus

Korkeakouluharjoittelu on pääosin palkallista. Korkeakouluharjoittelusta tehdään sopimus korkeakoulun, työnantajaorganisaation ja opiskelijan välillä, ja harjoitteluun voi liittyä myös harjoittelijan ja työnantajaorganisaation välinen sopimus.

työharjoittelu: Sanaa työharjoittelu käytetään yleis- ja puhekielessä myös muiden koulutusasteiden kuin korkeakoulujen työelämässä oppimisjaksoista.

Käsitteen tunnus: c67

Käsittekaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

Lähde: OKSA_01 (c537)

30

työvoimakoulutukseen liittyvä työssäoppiminen; työvoimakoulutukseen sisältyvä työssäoppiminen

määritelmä

työvoimakoulutukseen sisältyvä, sopimukseen perustuva jakso, jonka aikana opiskelijan *osaamisen* hankkiminen tapahtuu työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä

huomautus

Työssäoppimisesta tehdään määräaikainen kirjallinen sopimus työvoimakoulutuksen tuottajan, työssäoppimisjakson toteuttajan ja opiskelijan välillä. Sopimuksessa tulee sopia muun muassa työssäoppimisen tavoitteista, suoritusajasta ja -paikasta sekä työssäoppimisen aikana suoritettavista tehtävistä. Sopimuksessa tulee sopia myös muun muassa henkilöstä, joka vastaa osallistujan ohjauksesta ja valvonnasta.

Samaan tapaan kuin ennen koulutussopimusjaksoa (ks. *koulutussopimukseen perustuva koulutus*), myös ennen työvoimakoulutukseen liittyvää työssäoppimisjaksoa sovitaan, mitä *osaamista* opiskelija jakson aikana hankkii.

Käsittekaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

31

työpaikalla järjestettävä ohjaus; työpaikkaohjaus

sv arbetsplatshandledning

en workplace tutoring

määritelmä

muodolliseen *koulutukseen* (1) liittyvässä *työelämässä oppimisessa* annettava ohjaus, joka pyrkii edesauttamaan oppijan *osaamiseen* liittyvien tavoitteiden saavuttamista

huomautus

Määritelmässä mainittua muodolliseen koulutukseen (1) liittyvää työelämässä oppimista ovat muun muassa *oppisopimuskoulutus*, *koulutussopimukseen perustuva koulutus*, *korkeakouluharjoittelu* ja *työvoimakoulutukseen liittyvä työssäoppiminen*.

Määritelmän termillä ohjaus viitataan Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksessa määriteltyyn käsitteeseen *ohjaus* (<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1637>), jolla tarkoitetaan koulutuksen (1) yhteydessä tapahtuvaa, vuorovaikutukseen perustuvaa toimintaa, jossa oppijan lähtökohdat huomioon ottaen annetaan oppijalle ohjeita, neuvoja, palautetta ja tukea tavoitteiden saavuttamiseksi.

Työpaikalla järjestettävän ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa osaamisen hankkimisessa ja valmistaa opiskelijaa mahdolliseen näyttöön.

Työpaikalla järjestettävää ohjausta voivat antaa työpaikan ja koulutusorganisaation nimetyt henkilöt sekä muut opiskelijan oppimista tukevat työpaikkaan tai koulutusorganisaatioon kuuluvat henkilöt.

Käsite vastaa sisällöllisesti osittain Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen *työpaikalla järjestettävä ohjaus* -käsitettä. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 27.9.2023. <http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1720>

Käsitteen tunnus: c66

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#), [Työelämässä oppiminen ja Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

Lähde: OKSA_02 (c1720)

Käsitekaavio 8. Työelämässä oppiminen.

2 Osaamiskokonaisuuksia

32

osaamiskokonaisuus (1)

määritelmä

opinnoista tai hankituista [osaamisista](#) muodostuva kokonaisuus

huomautus

Tässä määritelty käsite osaamiskokonaisuus (1) on sisällöltään geneerinen ja lähellä yleiskieltä. Käsitettä käytetään muun muassa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla; opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla sovelletaan useammin kansalliseen tutkintojen viitekehykseen liittyvää käsitettä [osaamiskokonaisuus \(2\)](#).

Käsite osaamiskokonaisuus (1) kattaa laajat, vakiintuneet opintojen kokonaisuudet, kuten [osaamiskokonaisuus \(2\)](#); suppeammat kokonaisuudet, kuten [tutkinnon osa](#), [opintokokonaisuus](#), opintojakso ja moduuli; ja esimerkiksi sellaiset kokonaisuudet, jotka on muodostettu johonkin osaamistarpeeseen vastaamiseksi vaikkapa usean eri korkeakoulun tarjoamien opintokokonaisuuksien osista.

Käsitteen tunnus: c648

Käsittekaavio: [Osaamiskokonaisuuksia](#)

33

<tutkintojärjestelmä>

osaamiskokonaisuus (2)

määritelmä

tutkinto, [koulutuksen \(1\)](#) oppimäärä taikka tutkintoon rinnastettava tai muutoin laaja [osaamiskokonaisuus \(1\)](#), jonka osaamistavoitteista säädetään laissa tai säädetään tai määrätään lain nojalla ja joka on sijoitettu kansalliseen [osaamisen](#) tasoa kuvaavaan viitekehykseen

huomautus

Tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annettua lakia ([93/2017](#)) sovelletaan tutkintoihin ja oppimääriin, joista säädetään seuraavissa laeissa ja niiden nojalla annetuissa asetuksissa: 1) perusopetuslaki (628/1998); 2) lukiolaki (714/2018); 3) ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017); 4) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettu laki (1215/2020); 5) ammattikorkeakoululaki (932/2014); 6) yliopistolaki (558/2009); 7) Maanpuolustuskorkeakoulusta annettu laki (1121/2008); 8) Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annettu laki (1316/2006); 9) Poliisiammattikorkeakoulusta annettu laki (1164/2013); ja 10) Pelastusopistosta annettu laki (607/2006).

Laissa 93/2017 tarkoitetut tutkinnot ja niihin rinnastettavat tai muutoin laajat osaamiskokonaisuudet (1) jaotellaan niiden edellyttämän [osaamisen](#) perusteella kahdeksaan vaatavuustasoon niin kutsutussa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä.

Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen on sijoitettu opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan ja muiden hallinnonalojen lainsäädännössä määritellyt tutkinnot ja oppimäärät. Tutkintojen ja oppimäärien lisäksi viitekehykseen on sijoitettu myös erikoislääkäriin ja erikoishammaslääkäriin [koulutukset \(2\)](#) sekä muutamia muita tutkintojärjestelmän ulkopuolella olevia laajoja osaamiskokonaisuuksia (1) eri hallinnonaloilta. Viitekehykseen sijoitettavien osaamiskokonaisuuksien (1) tulee olla niin sanottujen säänneltyjen ammattien kelpoisuus- tai pätevyysvaatimuksena olevia opintokokonaisuuksia tai sellaisia vakiintuneita, yleisesti tunnettuja ja laajasti suoritettuja osaamiskokonaisuuksia (1), joiden kautta täydennetään, päivitetään tai laajennetaan aiemmin suoritettua tutkintoa tai muuta osaamista tai jotka valmistavat tutkintoon johtavaan koulutukseen tai työelämään.

Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen sijoitettavien osaamiskokonaisuuksien tulee olla tutkintoihin rinnastettavia tai muutoin laajoja osaamiskokonaisuuksia siten, että niiden vähimmäislaajuus on lähtökohtaisesti 30 osaamispistettä tai opintopistettä. Muiden kriteerien täytyessä ja perustellusta syystä myös vähintään 20 osaamispisteen/opintopisteen laajuisia kokonaisuuksia voidaan esittää sijoitettavaksi viitekehykseen.

Käsitteen tunnus: c76

Käsittekaavio: [Osaamiskokonaisuuksia](#)

34

<ammatillinen koulutus>

tutkinnon osa

sv del av examen; examensdel

en qualification unit; unit <lyhyempi muoto ja EU-yhteyksissä käytettävä termi>; module <koulutuksen alan yleiskielessä>
not: subunit

määritelmä

työelämän toimintakokonaisuuksien pohjalle rakentuva arvioitava *osaamisen* kokonaisuus, jollaisista ammatillinen tutkinto muodostuu

huomautus

Sanaliittoa ”tutkinnon osa” käytetään eri koulutussektoreilla, mutta ammatillisessa koulutuksessa termi esiintyy tutkinnon perusteissa ja kyseessä on yo. tavalla määriteltävissä oleva käsite.

Ammatillisessa koulutuksessa tutkinnon osia ovat ammatillinen tutkinnon osa ja yhteinen tutkinnon osa. Ammatilliset tutkinnon osat puolestaan jakautuvat pakollisiin tutkinnon osiin ja valinnaisiin tutkinnon osiin.

Korkeakouluissa ammatillisen koulutuksen tutkinnon osa -käsitettä vastaa usein käsite *opintokokonaisuus*. Tietojärjestelmissä sekä ammatillisen koulutuksen tutkinnon osia että korkeakoulujen opintokokonaisuuksia pidetään yhdentyypisinä *koulutuksina (2)*. Ammatillisesta koulutuksesta poiketen korkeakouluja (1) koskevat säännökset eivät kuitenkaan määrittele käsitettä tutkinnon osa. Korkeakouluissa tutkinnon osalla voidaan siis tarkoittaa periaatteessa mitä tahansa tutkintoa itseään pienempää osaa, eli käytännössä opintokokonaisuutta tai myös yksittäistä opintojaksoa.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen tutkinnon osa -käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 6.7.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c250>

Käsitteen tunnus: c74

Käsittekaaviot: [Koulutus \(2\) -käsitteen alakäsitteitä](#) ja [Osaamiskokonaisuuksia](#)

Uudenmaan TE-toimisto: Joissain yhteyksissä käyttöön vakinaistunut termi osatutkinto olisi hyvä saada pois käytöstä. Se on terminä hämäävä ja määrittelemätön.

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 4.9.2023: Riina, vie OKSA-jaokselle palaute, että otettaisiin hylättäväksi synonyymiksi osatutkinto. Sen käyttöalatarkenteeksi voisi merkitä ”koulutustoimijoiden markkinoinnissaan käyttämä termi”.

35

<korkeakoulut>

opintokokonaisuus

sv studiehelhet (2)

en study module (2)

määritelmä

korkeakoulututkintoon kuuluvien opintojen osa, joka muodostuu kahdesta tai useammasta yhtä tai useampaa aihepiiriä tai ongelma-aluetta käsittelevästä opintojaksosta

huomautus

Yliopistoissa opintokokonaisuuksia ovat esimerkiksi tietyn alan tai monitieteiset perusopinnot, aineopinnot ja syventävät opinnot.

Ammatillisessa koulutuksessa puhutaan opintokokonaisuuksien sijaan *tutkinnon osista*. Tietojärjestelmissä sekä korkeakoulujen opintokokonaisuuksia että tutkinnon osia pidetään yhdentyypisinä *koulutuksina (2)*.

Laaja opintokokonaisuus voi sisältää osinaan myös toisia opintokokonaisuuksia.

Huom. myös lukiokoulutuksessa on opintokokonaisuus-niminen käsite, mutta sen sisältö poikkeaa korkeakoulujen opintokokonaisuudesta.

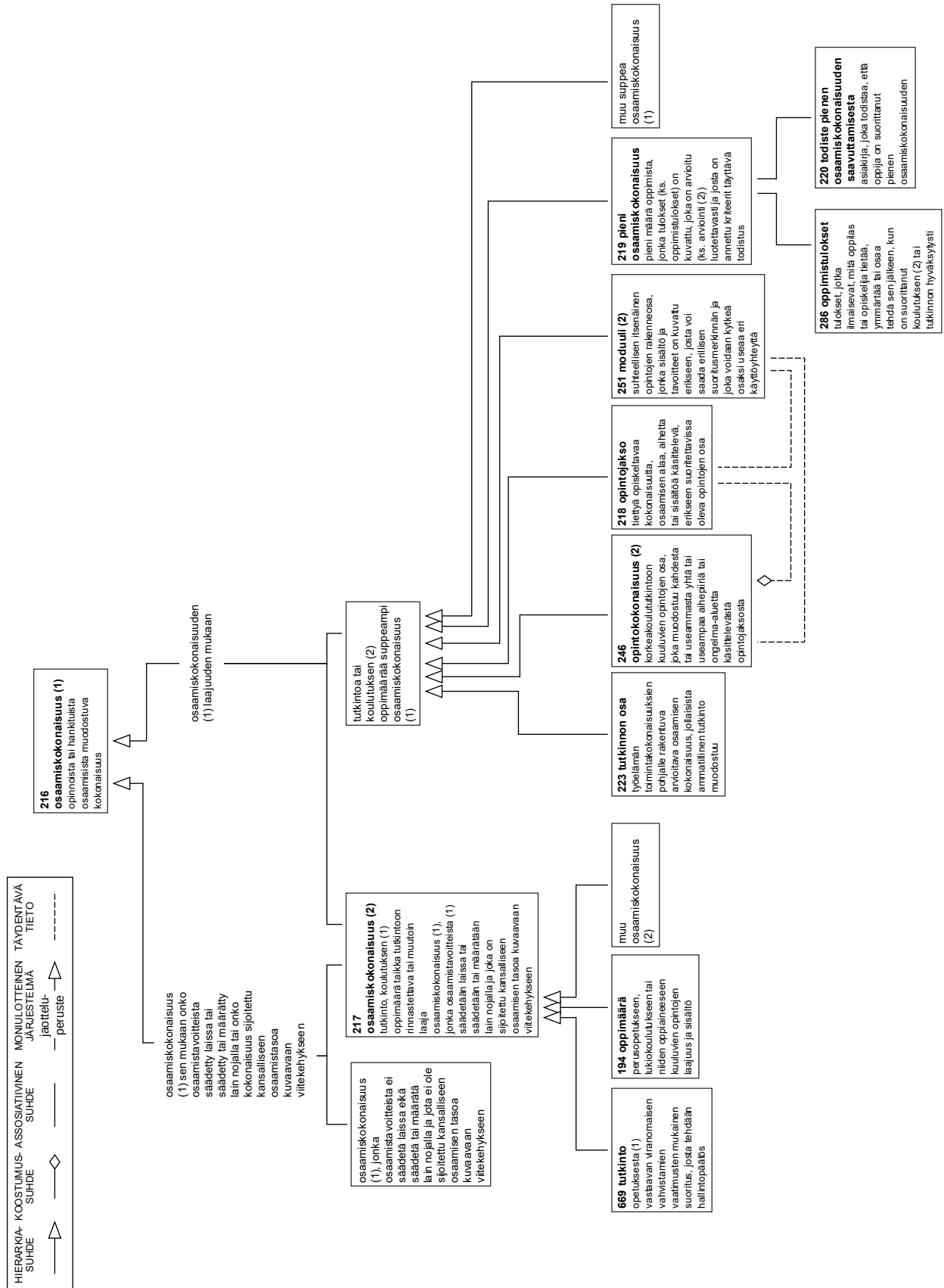
Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen opintokokonaisuus-käsitteen kanssa. Huomautuksia on muokattu. Luettu 6.7.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c263>

Käsitteen tunnus: c75

Käsittekaaviot: [Koulutus \(2\) -käsitteen alakäsitteitä](#) ja [Osaamiskokonaisuuksia](#)

Lähde: OKSA_02 (c263)

Käsitekaavio 9. Osaamiskokonaisuuksia.

Terminologin kommentti itselleen 28.5.2021: Poista tästä sanastoluvusta tarpeettomat apukäsitteet, kun kaavio on kunnossa.

3 Oppiminen

36

oppiminen

sv lärande; inläring; ~ lära sig *verb*

en learning

määritelmä

prosessi, jossa yksilö omaksuu tai hankkii uusia tietoja, taitoja, käyttäytymistä, arvoja tai mieltymyksiä tai muuttaa olemassa olevia

huomautus

Määritelmässä käytetyllä ilmaisulla ”omaksuu tai hankkii” viitataan laajaan kirjoon toimintoja: esimerkiksi lapsi voi tiedostamattomasti sisäistää aikuisen käyttäytymistä tai sisäistää aikuisen arvoja; lapsi, nuori tai aikuinen voi tietoisesti harjoitella taitoja ja hankkia tietoja; yksilö voi pyrkiä pääsemään eroon haitalliseksi kokemastaan tavasta tai totutella hyödylliseen käyttäytymismalliin.

Vrt. käsite oppimaan oppiminen, joka voidaan määritellä prosessiksi, joka edistää yksilön kykyä omaksua uusia tai muuttaa olemassa olevia tietoja, taitoja, käyttäytymistä, arvoja tai mieltymyksiä.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen oppiminen-käsitteen kanssa. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 28.9.2021.
<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c118>

Käsitteen tunnus: c88

Käsittekaavio: [Oppiminen](#)

Lähde: OKSA_02 (c118)

37

jatkuva oppiminen; elinikäinen oppiminen <vanhempi termi>

sv kontinuerligt lärande *n*; livslångt lärande *n* <kansainvälisissä yhteyksissä>; livslång inläring
en lifelong learning; continuous learning; ~ lifewide learning

määritelmä

oppiminen, joka jatkuu yksilön koko elämänkaaren ajan ja jota tapahtuu eri elämänalueilla

huomautus

Jatkuva oppiminen alkaa jo ennen oppivelvollisuutta ja jatkuu esimerkiksi työelämästä eläkkeelle siirtymisen jälkeen elämänkaaren loppuun saakka. Määritelmässä käytetyllä ilmaisulla "eri elämänalueilla" viitataan siihen, että jatkuvaa oppimista tapahtuu muodollisen koulutusjärjestelmän mukaisten *koulutusten (2)* ja *työelämässä oppimisen* lisäksi myös esimerkiksi epämuodollisissa koulutuksissa (2), harrastuksissa ja vapaa-ajalla.

jatkuva oppiminen ja elinikäinen oppiminen: Tässä määritellystä käsitteestä on käytetty viimeistään 1960-luvulta eteenpäin nimitystä elinikäinen oppiminen (kansainvälisissä yhteyksissä – kuten UNESCO, OECD ja EU – lifelong learning). Suomessa termin elinikäinen oppiminen rinnalle tai tilalle on puolestaan 2010-luvulla otettu uusi nimitys jatkuva oppiminen. Tässä sanastossa termejä jatkuva oppiminen ja elinikäinen oppiminen pidetään synonyymeina.

Termiä jatkuva oppiminen käytetään joskus myös tarkoittamaan tässä määriteltyä rajatumpaa käsitettä, esimerkiksi oppimista, joka vastaa erityisesti työmarkkinoiden sekä yksilöiden työelämään pääsyn tai työelämässä menestymisen tarpeisiin.

Käsite perustuu Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitteeseen elinikäinen oppiminen. Termejä, määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 18.10.2023.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c753>

Käsitteen tunnus: c90

Luokka:

Käsitekaavio: [Oppiminen](#)

Lähde: OKSA_01 (c1639) + OKSA_02 (c753)

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023:

englanninkielisistä vastineista: (continuing/permanent/recurrent) education-termi 1970-luvulta, OECD vaihtoi learningiksi 1980-luvulla.

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: Edellisellä hallituskaudella (PM Marin) otettiin käyttöön brändinomaisesti käyttöön elinikäisen oppimisen sijaan termi jatkuva oppiminen, näin ollen suomeksi ovat synonyymit. Myös kv-yhteyksissä termejä lifelong learning ja continuous learning käytetään synonyymeina. Kuitenkaan EU:ssa termi continuous learning ei ole tullut käyttöön, vaikka sitä koetettiin mm. Suomen puheenjohtajuuskaudella viedä läpi.

Bildningsalliansen: Man kunde i samband med dessa begrepp också skriva in det faktum att i globala, europeiska och nordiska sammanhang används begreppet livslångt lärande.

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä 16.8.2021 / Marjut A.: Korkeakoululta tuli toive, että OKSAssa tai muualla määriteltäisiin käsite lifewide learning. Työryhmä pohti, onko tämä jatkuvan oppimisen englanninkielinen vastine. Tavallisin englannin vastine on toki continuous learning. Tästä (lifewide learning) voisi kirjoittaa huomautukseen, jopa vaikei englannin vastinetermejä olisi mukana; kuvaa asiaa paremmin kuin lifelong learning

Sanastotyöryhmä 16.8.2021: Riina, tarkista onko lifewide learning jossain OECD:n lähteessä! ->

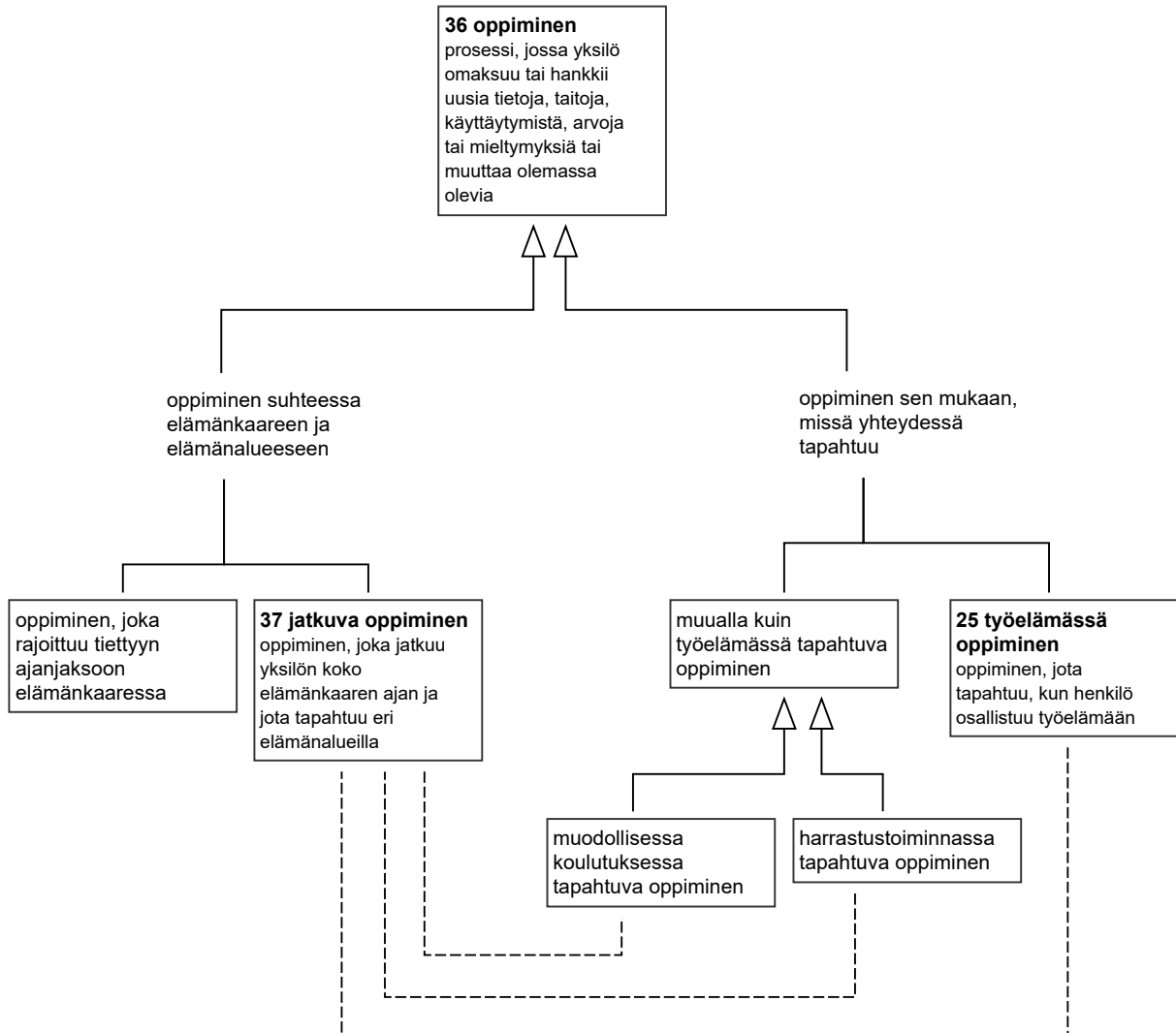
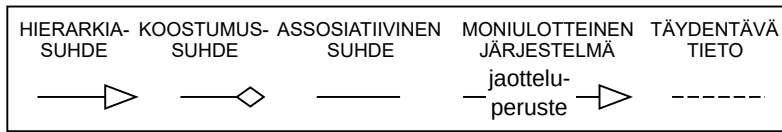
Riina 1.9.2021: Lifewide learning näyttää esiintyvän ainakin Ruotsin "opetushallituksen" julkaisussa vuodelta 2000

Lifelong Learning and Lifewide Learning, Skolverket, 2000: "Lifelong learning is a holistic view of education and recognises learning from a number of different environments. The concept consists of two dimensions. The lifelong dimension indicating that the individual learns throughout a life-span. The lifewide dimension recognises formal, non formal and informal learning."

Terminologin kysymys englannin kielityöryhmälle 18.10.2023: Aalto-yliopistosta oli pyydetty määritelmää (tai kommentteja) englanninkieliseen termiin lifewide learning. Ilmeisesti Aallossa käytetään jatkuvasta oppimisesta englanninkielistä termiä lifewide learning? Otetaanko lifewide learning termin lifelong learning synonyymiksi? Tai lähisyronyymiksi? Hahmottelin seuraavanlaista huomautusluonnosta:

"Englannin termi lifelong learning kuvaa erityisesti jatkuvan oppimisen sitä puolta, että jatkuvaa oppimista tapahtuu kaikissa elämänkaaren vaiheissa alusta loppuun. Termi lifewide learning puolestaan kuvaa erityisesti käsitteen sitä puolta, että jatkuvaa oppimista tapahtuu kaikilla elämän osa-alueilla ja niin muodollisessa koulutuksessa kuin myös epämuodollisena ja informaalina oppimisena."

prof. **Jyri Mannisen (UEF) blogi** () käyttää myös termiä elämänlevyinen oppiminen, ehkä lifewide learning -termin vastineena. Otetaanko mukaan sanastoon?

Käsitekaavio 10. Oppiminen.

4 Osaaminen ja kyvykkyys sekä osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

38

<organisaatioiden kehittäminen>

kyvykkyys

en capability

määritelmä

organisaation kyky toimia tarkoituksenmukaisella tavalla tietyllä osa-alueella sekä hyödyntää henkilöstönsä *osaamista* ja muita resurssejaan, jotta tavoitteet saavutetaan

huomautus

Organisaatiolla voi olla esimerkiksi kyvykkyys tuottaa jonkin tietyn rekisterin ylläpito.

Organisaatioiden kyvykkyuden voidaan ajatella muodostuvan kolmesta osakokonaisuudesta, joita ovat toimintamallit ja prosessit, henkilöstö ja *osaaminen* sekä tiedot ja järjestelmät.

Tässä sanastossa on omaksuttu näkökulma, jonka mukaan organisaatioilla ajatellaan olevan kyvykkyksiä ja että käsite *osaaminen* puolestaan liittyy nimenomaan yksilöihin, ei organisaatioihin. Organisaation kyvykkyysiin vaikuttaa siis kuitenkin osaltaan myös sille työskentelevien henkilöiden osaaminen.

Käsitteen tunnus: c125

Käsitekaavio: [Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen](#)

39

osaaminen; ~ kompetenssi <erityisesti kansainvälisissä yhteyksissä>

sv kompetens; kunnande

en competence

määritelmä

kokonaisuus, joka muodostuu yksilöllä olevista tiedoista ja taidoista sekä valmiuksista käyttää niitä tiettyyn tarkoitukseen

huomautus

Määritelmässä käytetyllä sanalla valmiudet viitataan muun muassa asenteisiin, arvoihin ja käyttäytymiseen.

Osaaminen karttuu muun muassa koulutuksen (1), työkokemuksen ja arkioppimisen kautta.

Määritelmässä mainittu ”tietty tarkoitus” voi olla esimerkiksi työtehtävä tai ammatillinen tai henkilökohtainen kehittyminen.

Käsitteen tunnus: c95

Käsitekaaviot: [Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen](#) ja [Todistuksia](#)

40

osaamisen tunnistaminen

sv identifiering av kunnande

en identification of prior learning; identification of learning; identification of competence

määritelmä

toimenpide, jossa henkilön esittämien asiakirjojen ja muiden mahdollisten selvitysten perusteella selvitetään henkilön *osaaminen* sekä muut lähtökohdat suhteessa asetettuun tavoitteeseen

huomautus

Osaamisen tunnistamista voi tehdä esimerkiksi koulutustoimija, työhallinto (kuten TE-palvelut), työnantajaorganisaatio tai *pätevyystodistuksista* rekisteriä pitävä toimija. Osaamisen tunnistamista on olemassa säänneltyä ja sääntelemätöntä.

Koulutuksissa (2) osaaminen, joka on hankittu kyseisen koulutuksen (2) ulkopuolella, voidaan tunnistaa ja tunnustaa esimerkiksi osaksi suoritettavaa tutkintoa tai *tutkinnon osaa*. Tällainen osaaminen tunnistaminen ja tunnustaminen on usein säänneltyä; esimerkiksi laissa ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) on säännökset osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen prosessista.

Työhallinnossa pyritään tunnistamaan työnhakijan osaamista. Työhallinnon edustajat pyrkivät tunnistamaan työnhakijalla olevia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka voisivat olla hänelle hyödyksi työmarkkinoilla kyseistä henkilöä kiinnostavilla aloilla. Työnhakijan erityistaidot eivät käy välttämättä ilmi esimerkiksi tutkintotodistuksista, vaan ne voivat olla *koulutusten (2)* ulkopuolella saavutettuja; tällainen osaaminen täytyy tunnistaa esimerkiksi keskustelujen avulla. Työhallinnossa tapahtuvasta osaamisen tunnistamisesta ei ole erityisiä säännöksiä lainsäädännössä.

Käsite vastaa sisällöllisesti osittain Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen osaamisen tunnistaminen -käsitettä. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 16.3.2021.
<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c628>

Ks. myös *osaamisen tunnustaminen*.

Käsitteen tunnus: c628

Käsitekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#) ja [Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen](#)

Lähde: OKSA_02 (c628)

Kainuun ELY: Kohdassa 8, s.41, on maininta, että osaamistodistus käsitettä ei ole tässä sanastossa määritelty; se on tarkoitus määritellä myöhemmin opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta laadittavassa Opetus- ja koulutussanastossa (OKSA). Olisiko samalla tarpeellista määritellä sanastossa myös tunnistetun oppimisympäristön käsite?

Helsingin kaupunki: Ei lisättävää.

Tampereen kaupunki: "toimenpide, jossa henkilön esittämien asiakirjojen ja muiden mahdollisten selvitysten perusteella selvitetään henkilön osaaminen sekä muut lähtökohdat suhteessa asetettuun tavoitteeseen"Kommentti:Määritelmän tarkoitus lienee pitää sisällään myös lainsäädännön mukaisesti vapaan sivistystyön Koski-kelpoisten kurssien osaamisen tunnistamiseen, jossa osaamista tunnistetaan esimerkiksi konkreettisesti kurssin tavoitteiden mukaisella toiminnalla, tekemällä tai ns. näytöillä (ei asiakirjoihin perustuen). Määritelmään tulisi lisätä, että mikäli osaamisen tunnistamisen tekee koulutustoimija, voidaan osaaminen tunnistaa myös muilla tavoin esimerkiksi kursseilla konkreettisesti osaamista näyttäen.Lisäksi lisäysehdotus s.37 'huomautus' -kohtaan: Koulutuksissa (2) osaaminen, joka on hankittu kyseisen koulutuksen (2) ulkopuolella, voidaan tunnistaa ja tunnustaa esimerkiksi osaksi suoritettavaa tutkintoa, tai tutkinnon osaa tai opintojaksoa.

Uudenmaan ELY: Huomautuksessa todetaan, että osaamisen tunnistamista voi tehdä esimerkiksi koulutustoimija, työhallinto (kuten TE-palvelut), työnantajaorganisaatio tai pätevyystodistuksista rekisteriä pitävä toimija. Työhallinto? Olisiko oikeampi termi työ- ja elinkeinohallinto? Tulisiko tässäkin kohtaa mainita kuntakokeilut?

Työväen Sivistysliitto: Osaamista voidaan tunnistaa ja tunnustaa myös vapaan sivistystyön oppilaitoksissa, jolloin sitä ei tunnusteta osaksi tutkintoa tai tutkinnon osaa. Osaamisesta voi kuitenkin saada merkinnän Koski-tietovarantoon, osaamistodistuksen tai digitaalisen osaamismerkkin.

Vapaa Sivistystyö ry: Huomautuksissa voisi kirjata: Osaamisen tunnistamista voi tehdä esimerkiksi koulutus- ja järjestötoimija ...

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Osaamisen tunnistamista tehdään laajasti työvalmennuksessa ja työpajatoiminnassa, josta siitä annetaan osaamistodistus. PAIKKO-osaamistodistuksia kirjoitettiin vuoden 2021 aikana 1397 kappaletta, joista 16 ruotsiksi. Nämä todistukset perustuvat osaamisen järjestelmälliseen havainnointiin tunnistetuissa oppimisympäristöissä, jotka on selkeästi dokumentoitu tutkintojen perusteiden avulla. paikko.fi sivuilla oli vuodenvaihteessa 21-22 yli 500 raporttia eri oppimisympäristöistä. Osaamistodistus on tässä yhteydessä rinnastettavissa hyvin osaamisen kannalta yksilöityyn ja strukturoituun työtodistukseen. Kaikkien kohdalla kyse ei kuitenkaan ole työnantajasta, koska suurin osa asiakkaista on hallinnollisesti ajatellen asiakassuhteessa (työvoimapalvelut, kuntouttava työtoiminta, ammatillinen kuntoutus) työvalmennuspalvelun tuottajaan. Näiden todistusten merkitys kasvaa ja toiminta laajenee jatkuvasti, joten niistä on muotoutumassa merkittävä osa jatkuvan oppimisen palvelukokonaisuutta. Tässä yhteydessä on korostettava sitä, että monien ammatillista tutkintoa vaille jääneiden osalta tällainen todistuskäytäntö tukee selvästi hakeutumista koulutuspalvelujen käyttäjiksi ja tutkinnon suorittajiksi. Osaamista tunnistetaan myös uraohjausta tuottavissa hankkeissa ja palveluissa. Kenttä on huomattavan laaja - osa tunnistamisesta dokumentoidaan tarkemmin, osaa käytetään työnhakumahdollisuuksien arvioinnissa ja muissa ohjaukseen liittyvissä kokonaisuuksissa.

Helsingin yliopisto: Voisiko tässä yhteydessä nostaa sanastoon myös käsitteen osaamismerkki/osaamistodistus? Liittyy myös kohtaan Todistus.

Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis: 49 Osaamisen tunnistaminen. Osaamisen tunnistamista voidaan tehdä myös järjestöissä, jossa merkiksi tunnistetusta osaamisesta voi saada osaamismerkkin tai todistuksen.

Opintokeskukset ry: Osaamisen tunnistamista voidaan tehdä myös järjestöissä, jossa merkiksi tunnistetusta osaamisesta voi saada osaamismerkkin tai todistuksen

TIEKE ry: Myös tässä yhteydessä voisi mainita myös digitaalisen osaamismerkkin sekä vapaan sivistystyön roolin osaamisen kehittäjänä. Vapaan sivistystyön puolen osaamisesta voi nykyään saada merkinnän Koski-tietovarantoon ja/tai saada digitaalisen osaamismerkkin.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Luonnos toteaa osaamisen tunnistamisen tapahtuvan ”henkilön esittämien asiakirjojen ja muiden mahdollisten selvitysten perusteella”. Tämä on kuitenkin hyvin kapea käsitys osaamisen tunnistamisesta – se ei heijastele lainkaan kattavalla tavalla sitä, miten osaamista tosiasiallisesti tunnistetaan sitä tekevien tahojen toimesta. Osaamista tunnistetaan huomattavissa määrin esimerkiksi työpajatoiminnan puitteissa: pelkästään joulukuussa 2021 työpajoilla laadittiin yli 200 oppijalle eli valmentautujalle PAIKKO-menetelmän mukainen osaamistodistus, joka dokumentoi valmennusjaksolla tunnistetun osaamisen. Koko vuoden 2021 aikana näitä todistuksia laadittiin 1397, mikä oli selvästi enemmän kuin koskaan aiemmin. Määritelmään tulisi tarkentaa kyseessä olevan ”toimenpide, jossa henkilön toiminnassaan osoittamien tietojen ja taitojen, tai asiakirjojen ja muiden mahdollisten selvitysten perusteella selvitetään henkilön osaaminen sekä muut lähtökohdat suhteessa asetettuun tavoitteeseen”. Määritelmän huomautukseen on syytä lisätä, että osaamisen tunnistamista voi tehdä myös esimerkiksi työpajatoimintaa järjestävä organisaatio tai muu opinnollistamisen mukaisesti toimiva valmennusyhteisö, joka laatii osaamistodistuksia.

HAMK AOKK: Määritelmään tulee tunnistaa myös ammatillinen opettajankoulutus, joka ei tällä hetkellä ole tutkinto. Se tuottaa yleisen pedagogisen kelpoisuuden. Sen lisäksi ammatillisena opettajankoulutuksensa annetaan myös koulutusta ammatilliseksi erityisopettajaksi ja ammatilliseksi opinto-ohjaajaksi, mitkä tulee huomioida määritelmässä. Yhtenä osaamisen tunnistamisen välineenä voidaan käyttää digitaalisia osaamismerkkejä, jotka tulisi mainita määritelmässä.

Laukia Jari, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu: Osaamisen tunnistamista tapahtuu myös ammatillisessa 60 op opettajankoulutuksessa, joka ei ole vielä tutkintorakenteen piirissä.

Arene: Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kokonaisuudessa tunnistamisen määrittely kuulostaa (vain) siltä, että joku ulkopuolinen tunnistaa. Voisiko määritellä myös opiskelijan oman osaamisen tunnistaminen? -- **Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023:** oppijan oma tunnistaminen (”olen kaksikielisestä kodista”) tulee jatkotyöhön

41

osaamisen tunnustaminen

mieluummin kuin: aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen <opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla>; AHOT <opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla>; ahointi <opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla>

sv erkännande av kunnsande; > erkännande av tidigare förvärvad kompetens

en recognition of prior learning; accreditation of prior learning (2); recognition of learning; recognition of competence; accreditation of competence

määritelmä

toimenpide, jossa henkilön *osaamisen* todetaan täyttävän tutkinnon tai *tutkinnon osan* vaatimukset tai antavan henkilölle tietyn rekisteröitävän *pätevyyden*

huomautus

Osaamisen tunnustamista voi tehdä esimerkiksi koulutustoimija tai *pätevyydistodistuksista* rekisteriä pitävä toimija. Työhallinnossa ei tehdä (esimerkiksi työnhakijoiden) osaamisen tunnustamista, mutta työnhakijaa voidaan ohjata esimerkiksi suorittamaan tutkinto ja saamaan tunnistettu osaamisensa sillä tavoin tunnustetuksi.

Jotta hankittu osaaminen voidaan tunnustaa, se tulee todentaa. Todentaminen voi tapahtua esimerkiksi opiskelijan esittämällä *todistuksella (1)*. Vrt. *todennettu osaaminen*.

Koulutuksissa (2) osaaminen, joka on hankittu kyseisen koulutuksen (2) ulkopuolella, voidaan tunnustaa ja tunnustaa esimerkiksi osaksi suoritettavaa tutkintoa tai *tutkinnon osaa*. Tällainen *osaaminen tunnustaminen* ja tunnustaminen on usein säänneltyä; esimerkiksi laissa ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) on säännökset osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen prosessista.

aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen; AHOT; ahointi: Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla käytetään myös termimuotoa aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen. Se on sanastossa merkitty epäsuositettavaksi muodoksi, koska siitä saattaa syntyä virheellinen mielikuva, että tunnustettavan osaamisen täytyisi olla hankittu esimerkiksi ennen koulutuksen (2) aloittamista. (Osaaminen on kuitenkin aina hankittu ennen tunnustamistoimenpidettä.)

Käsite vastaa sisällöllisesti osittain Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen osaamisen tunnustaminen -käsitettä. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 16.3.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c629>

Ks. myös *todennettu osaaminen*.

Käsitteen tunnus: c629

Käsitekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#) ja [Osaaminen, osaamisen tunnustaminen ja tunnustaminen](#)

Lähde: OKSA_02 (c629)

työ- ja elinkeinoministeriö: Tämä käsite viittaa määrittelyn mukaan vain tutkintoon, tutkinnon osaan tai pätevyyteen, ei esim.työnantajien toimintaan. Miten kutsumme sitä prosessia, jossa työnhakija esittää näyttöosaamisestaan työnantajalle (portfolio tms.) ja työnantaja on niistä vakuuttunut ja päättää palkatahenkilön? Tai yrittäjänä toimiva henkilö esittelee osaamistaan asiakkaalle, joka vakuuttuu ja päättääsopia toimeksiannosta yrityksen kanssa? "Tunnustaminen" voi olla väärä sana näiden esimerkkien yhteyteen, mutta tulisiko tätäkin näkökulmaa pohtia jatkuvan oppimisen yhteydessä? Jatkuvassa oppimisessä emme voi oikein hallita niitä ilmiöitä, joille meillä ei ole mitään käsitteitä. -> **Riina- ja Mari-terminologit 25.9.23:** Ehdotamme, että tämä kommentti jätetään käsiteltäväksi jatkotyössä

Helsingin kaupunki: Toivomme tarkennusta osaamisen osoittamisen tapoihin: tulisi selkeämmin mainita esimerkiksi käytännön toiminnalla osaamisen näyttäminen.

Uudenmaan TE-toimisto: Tulisiko laajentaa koskemaan myös muun lainsäädännöllisen pätevyyden kuin tutkinnon tai tutkinnon osan tunnustamista?

Työväen Sivistysliitto: Osaamista voidaan tunnustaa ja tunnustaa myös vapaan sivistystyön oppilaitoksissa, jolloin sitä ei tunnusteta osaksi tutkintoa tai tutkinnon osaa. Osaamisesta voi kuitenkin saada merkinnän Koski-tietovarantoon, osaamistodistuksen tai digitaalisen osaamismerkkin. Huom. Osaamistodistusta ei ole määritelty tässä asiakirjassa, mutta se on todistus, jossa kerrotaan henkilön konkreettinen osaaminen suhteessa tavoitteisiin. Osaaminen on tällöin täytynyt arvioida. Se on siis eri asia kuin osallistumistodistus. -> **Riina- ja Mari-terminologit 25.9.23:** onko tämä osaamisen tunnustamista vai arviointia ja todistuksen myöntämistä?

Vapaa Sivistystyö ry: Määritelmässä ja/tai sen huomautuksissa puuttuvat osaamismerkit kuten digitaaliset osaamismerkit (open badges) joita jo käytetään sekä koulutuksissa (esim. Lapin yliopisto) ja työelämässä, suorat liittymäpinnat jatkuvaan oppimiseen.

Koulutuskuntayhtymä OSAO: Osaamisen tunnustaminen (50): Esitetään muokattavaksi huomautusta ”Jotta hankittu osaaminen voidaan tunnustaa, se tulee todentaa.” seuraavasti: Jotta hankittu osaaminen voidaan tunnustaa, tulee sen olla todennettua osaamista.

Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis: 50 Osaamisen tunnustaminen. Huomiona, että myös vapaassa sivistystyössä hankittua osaamista voidaan tunnustaa osana tutkintotavoitteista koulutusta.

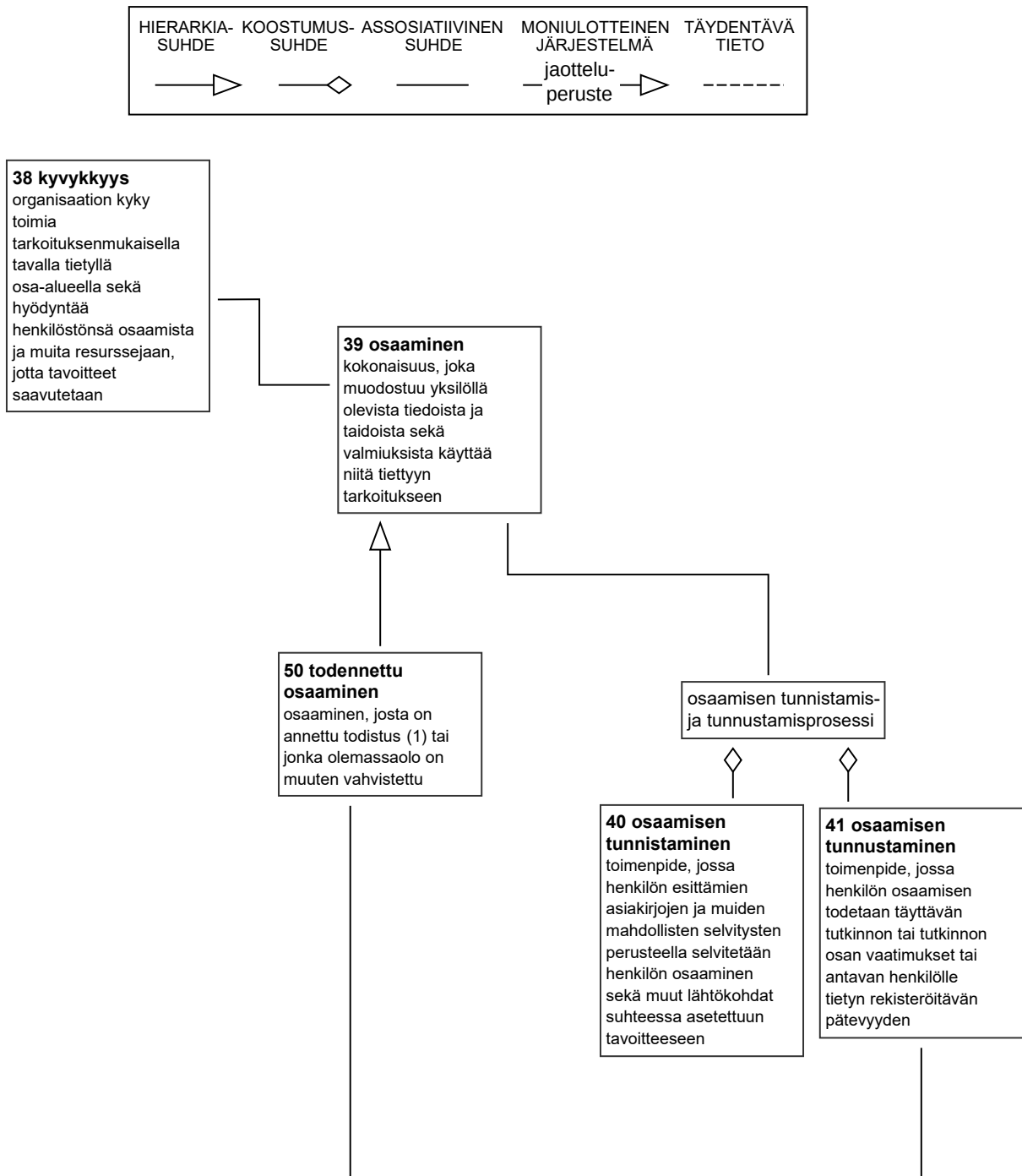
TIEKE ry: Tässä pitää muistaa vapaan sivistystyön oppilaitosten rooli osaamisen tunnustajana Koski-tietovarannossa tai esimerkiksi digitaalisin osaamismerkein.

HAMK AOKK: Määritelmän tulee tunnustaa myös ammatillinen opettajankoulutus, joka ei tällä hetkellä ole tutkinto. Se tuottaa yleisen pedagogisen kelpoisuuden. Sen lisäksi ammatillisena opettajankoulutuksensa annetaan myös koulutusta ammatilliseksi erityisopettajaksi ja ammatilliseksi opinto-ohjaajaksi, mitkä tulee huomioida määritelmässä. Yhtenä osaamisen tunnustamisen välineenä voidaan käyttää digitaalisia osaamismerkkejä, jotka tulisi mainita määritelmässä.

Laukia Jari, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu: Osaamisen tunnustamistapahtuu myös ammatillisessa 60 op opettajankoulutuksessa. Ammatillista opettajankoulutusta toteutetaan ammattikorkeakoulujen yhteydessä. Ammatillinen opettajankoulutukselle ei ole vielä määritelty virallista asemaa tutkintorakenteessa. Ammatillinen opettajankoulutus tulisi kansallisessa tutkintorakenteessa määritellä tasolle 7.

Arene: Sanastossa ehdotetaan termiä "osaamisen tunnustaminen" käytettäväksi termien "AHOT" ja "ahointi" sijasta. Kuvauksessa tämä tarkoittaa sen todentamista, että osaaminen täyttää tutkinnon tai tutkinnon osan vaatimukset. Osaamisen tunnustaminen merkitys on kuitenkin esitettyä laajempi, sillä osaamista voidaan tunnustaa myös pienempien opintokokonaisuuksien, kuten yksittäisiä opintojaksoja tai niiden osia, kohdalla. • Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kokonaisuudessa tunnistamisen määrittely kuulostaa (vain) siltä, että joku ulkopuolinen tunnustaa. Voisiko määritellä myös opiskelijan oman osaamisen tunnistaminen?

Mikko Hartikainen 2.10.23: Määritelmä rajautuu yksinomaan ammatilliseen koulutukseen, tulisiko olla kattavampi? Palautteessa kiinnitetään tähän huomiota myös.

Käsitekaavio 11. Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.

Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO: Yhden yhtenäisen termin käyttöönotto on suositeltavaa, sillä erilaiset termit ovat aiheuttaneet erityisesti opiskelijoissa hämmennystä.

Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala: Kaavio selkeyttää esitettyjä käsitteitä

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO:

Osaamistodistuksia annetaan työpajatoiminnassa ja työvalmennuksessa tunnustetuissa oppimisympäristöissä. Tämä tarkoittaa, että organisaation ulkopuolinen asiantuntija, jolla on riittävä tuntemus ammatillisista tutkinnoista, on arvioinut oppimisympäristön edellytykset (fyysinen ympäristö, ohjausosaaminen, ammatillinen osaaminen, toteutettava toiminta)kerryttää osaamista.

Oppimisympäristöstä kirjoitetaan tällöin raportti tunnistetusta oppimisympäristöstä, joka on yleensä julkinen (niitä pääsee tarkastelemaan esimerkiksi osoitteessa www.paikko.fi/raportit). Tunnistetusta oppimisympäristöstä annettu osaamistodistus perustuu näihin erikseen dokumentoituihin mahdollisuuksiin.

Ammattiosaamisen kehittämissyhteistyö AMKE ry: Tulisiko osaamiseen, pätevyyteen ja kelpoisuuteen liittää ulkomailla suoritettuihin tutkintoihin liittyvien ko. asioiden käsitteiden määrittely, kuten "rinnastaminen". Tätä käsitteiden määrittelyä tarvitaan maahanmuuton lisääntyessä.

Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis: Käsitteistö 10 Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. 48-50 Todennettu osaaminen, Osaamisen tunnistaminen ja Osaamisen tunnustaminen. Näissä kaikissa huomio, että vapaa sivistystyö on osa koulutusjärjestelmän mukaista koulutusta ja siten todennettua osaamista, osaamisen tunnistamista ja osaamisen tunnustamista syntyy myös vapaassa sivistystyössä. Kaaviossa keskeistä on varmistaa, että vapaan sivistystyön kautta hankittu osaaminen on käsittemäärittelyjen mukaisesti sisällytetty käsitteisiin. Todennetun osaamisen osalta on oleellista, että koulutus (2) ja todistukset (1) sisältää myös vapaan sivistystyön koulutuksen ja koulutuksesta annettavat todistukset.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Vaikka kyvykkyyden määritelmässä puhutaan organisaatioiden kyvystä toimia tarkoituksenmukaisella tavalla, puuttuvat tästä yhteydestä tyystin asiaan liittyvät tarkemmat käsitteet määritelmään. Kyvykkyyden yläkäsitteen alla olisivat vielä syytä nostaa esille ja määritellä käsitteitä, jotka kuvaavat sitä, kuinka tutkintotavoitteisen koulutuksen ulkopuolella toimivat organisaatiot voivat saavuttaa kyvykkyyden tukea ja kehittää jatkuvaa oppimista. Tämä voi tapahtua esimerkiksi siten, että ne tunnistavat oppimisympäristönsä, joita ne voivat tarjota oppijoille ja koulutuksen järjestäjille vaihtoehtoisina oppimisympäristöinä. Niin työpajatoiminnan kentällä kuin myös muualla osaamisen kehittämisen ja tunnistamisen parissa työskentelevissä organisaatioissa tästä kokonaisuudesta puhutaan opinnollistamisena. Asiaan erottamattomina liittyvät määritelmät alla.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: oppimisympäristön tunnistaminen, määritelmä: toiminta, jossa organisaatioissa, esimerkiksi työpajassa tai muussa valmennusyhteisössä, suoritettavia työtehtäviä verrataan ammatillisten tutkintojen perusteisiin ja niiden pohjalta laaditaan oppimisympäristön tunnistamisraportti. Oppimisympäristön tunnistamisraportti laaditaan yhteistyössä alan opettajan tai muun vastaavan kokemuksen omaavan tahon kanssa. Oppimisympäristön tunnistaminen on edellytys osaamistodistuksien laatimiselle.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: vaihtoehtoinen oppimisympäristö, määritelmä: työpajan tai muun valmennusyhteisön tarjoama tunnistettu oppimisympäristö, jonka puitteissa henkilökohtaista ohjausta ja valmennusta on tarjolla tavanomaista enemmän. Vaihtoehtoisessa oppimisympäristössä annettu ohjaus kytkeytyy läheisesti yksilö-, työ- ja/tai ryhmävalmennukseen, jotka tukevat oppijan työ- ja toimintakyvyn sekä taitojen kehittymistä.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: opinnollistaminen, määritelmä: toimintojen kokonaisuus, joka sisältää organisaation, esimerkiksi työpajan tai muun valmennusyhteisön, oppijalle/valmentautujalle tarjoaman oppimisympäristön tunnistamisen, valmentautujalle kertyvän osaamisen tunnistamisen ja osaamisen osoittamisen näytöin. Työpajalla tunnistettu osaaminen tehdään näkyväksi joko dokumenteilla (osaamistodistus) tai järjestämällä näyttö pajan tarjoamien työtehtävien puitteissa.

HAMK AOKK: Määritelmän tulee tunnistaa myös ammatillinen opettajankoulutus, joka ei tällä hetkellä ole tutkinto. Se tuottaa yleisen pedagogisen kelpoisuuden. Sen lisäksi ammatillisena opettajankoulutuksensa annetaan myös koulutusta ammatilliseksi erityisopettajaksi ja ammatilliseksi opinto-ohjaajaksi, mitkä tulee huomioida määritelmässä.

HAMK AOKK: Yhtenä osaamisen, sen tunnistamisen ja tunnustamisen välineenä voidaan käyttää digitaalisia osaamismerkkejä, jotka tulisi mainita määritelmässä, vrt. edelliset kohdat.

5 Pätevyys ja kelpoisuus

42

pätevyys; ammattipätevyys

sv behörighet; kompetens

en professional competence; occupational competence; vocational competence; vocational skill

määritelmä

ominaisuus, joka ilmentää sitä, että henkilöllä on riittävä *osaaminen*, jota edellytetään tietyssä ammatissa toimimiseksi, työhön tai työtehtävään valituksi tulemiseksi tai työn tai työtehtävän hoitamiseksi

huomautus

Pätevyyden saavuttaminen voi edellyttää esimerkiksi tietyn *koulutuksen (2)*, tutkinnon tai kokeen suorittamista tai tiettyä työkokemusta.

Pätevyyteen vaadittavat seikat voivat olla säädösperusteisia. Pätevyyteen vaadittavat seikat voivat olla myös työnantajan määräämiä. Joissakin tapauksissa pätevyyden perusedellytyksistä säädetään laissa ja niiden lisäksi voi olla työnantajakohtaisia pätevyysvaatimuksia.

Esimerkki pätevyydestä, jonka saavuttamisen edellytyksistä on säännökset lainsäädännössä, on kuorma-autonkuljettajan ammattipätevyys.

Pätevyyksistä ylläpidetään rekistereitä, esimerkiksi Valviran ylläpitämät sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterit.

Käsitteet pätevyys ja *kelpoisuus* ovat toistensa lähikäsitteitä. Erona on muun muassa, että kelpoisuus on sisällöltään pätevyyttä laajempi käsite (kelpoisuuteen voi sisältyä muitakin ominaisuuksia kuin osaamista, kuten ikä ja kansalaisuus) ja että kelpoisuus liittyy käsitteenä perinteisesti erityisesti julkiseen hallintoon ja sen virkoihin.

Esimerkiksi henkilö voi olla luokanopettajaksi pätevä (hänellä on tehtävässä toimimiseen tarvittava osaaminen koulutuksen (2) ja työkokemuksen kautta) mutta ei kelpoinen (hänellä ei ole voimassaolevien kelpoisuusvaatimusten mukaista tutkintoa.)

Käsite vastaa sisällöllisesti osittain Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsitettä pätevyys. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 17.11.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c763>

Käsitteen tunnus: c106

Käsitekaaviot: [Pätevyys ja kelpoisuus](#) ja [Todistuksia](#)

Lähde: OKSA_02 (c763)

43

<julkisen hallinnon palvelussuhteet>

kelpoisuus; > virkakelpoisuus

sv behörighet

en eligibility (2); qualification (2); competence; meet the requirements *verb*

määritelmä

ominaisuus, joka ilmentää sitä, että henkilö täyttää virkaan tai virkasuhteeseen nimitetyksi tulemisen edellytykset tai julkisen hallinnon työsuhteeseen tehtävään valituksi tulemisen edellytykset

huomautus

Esimerkiksi valtion tai kunnan virkaan nimitetyksi tulemisen edellytyksiä voidaan kuvata kelpoisuusehdoilla. Yleisiä, kaikkiin virkoihin liittyviä, kelpoisuusehtoja voivat olla esimerkiksi ikä, kielitaito ja kansalaisuus. Lisäksi voi olla erityisiä virkakohtaisia kelpoisuusehtoja, jotka voivat liittyä esimerkiksi suoritettuihin tutkintoihin tai tietynlaiseen kokemukseen tai perehtyneisyyteen.

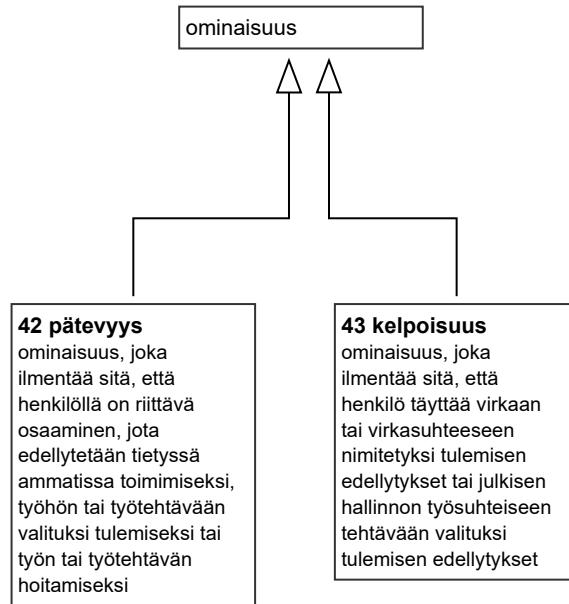
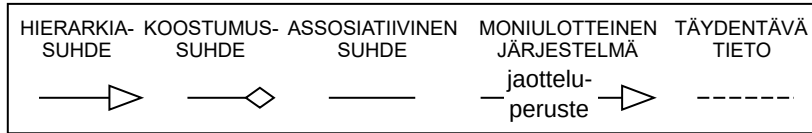
Käsitteet kelpoisuus ja *pätevyys* ovat toistensa lähikäsitteitä. Erona on muun muassa, että kelpoisuus on sisällöltään pätevyyttä laajempi käsite (pätevyys liittyy nimenomaan *osaamiseen*; kelpoisuuteen voi sisältyä muitakin ominaisuuksia, kuten ikä tai kansalaisuus) ja että kelpoisuus liittyy käsitteenä erityisesti virkoihin ja julkisen hallinnon työsuhteisiin.

Käsite on suppeampi kuin Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen käsite kelpoisuus. Luettu 20.10.2023. <http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c755>

Käsitteen tunnus: c107

Käsitekaavio: [Pätevyys ja kelpoisuus](#)

Lähde: OKSA_02 (c755)

Käsitekaavio 12. Pätevyys ja kelpoisuus.

6 Todistus

44

todistus (1)

määritelmä

jonkin seikan todistava asiakirja

huomautus

Todistus (1) toimii tässä sanastossa yläkäsitteenä [koulutukseen \(1\)](#) liittyville todistuksille, [työtodistukselle](#), [pätevyystodistukselle](#) ja muun muassa osaamistodistukselle. Osaamistodistus-käsitettä ei ole tässä sanastossa määritelty; se on määritelty opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta laadittavassa Opetus- ja koulutussanastossa (OKSA).

Käsitteen tunnus: c642

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä ja Todistuksia](#)

45

koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus; todistus (2)

määritelmä

asiakirja, joka todistaa koulutusjärjestelmän mukaiseen *opetukseen* tai *koulutukseen (1)* osallistumisesta, *koulutuksen (2)*, tutkinnon, oppimäärän tai näytön suorittamisesta, *oppimisen* tai opintojen etenemisestä tai muusta oppijan koulutusprosessiin liittyvästä tapahtumasta tai seikasta

huomautus

Koulutusjärjestelmä on määritelty Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) toisessa laitoksessa seuraavasti: ”kokonaisuus, joka kattaa Suomessa lakisääteisesti tarjottavan varhaiskasvatuksen ja *koulutuksen (1)* sekä tiedot koulutuksen (1) eri vaiheiden suorittamisjärjestyksestä ja mahdollisesta ikäsidonaisuudesta sekä koulutuksen (1) vaiheiden kestosta”.

Esiopetuksessa käytettävä todistustyyppi on lukuvuoden päätteeksi annettava esiopetuksen osallistumistodistus.

Perusopetuksessa käytettävät todistustyypit ovat lukuvuositodistus, välitodistus, päättötodistus ja erotodistus sekä erityiseen tutkintoon liittyvät *todistukset (1)* eli todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta, todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä ja todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Ammatillisessa koulutuksessa todistustyypit ovat tutkintotodistus, todistus suoritetuista tutkinnon osista, todistus opiskelijan osaamisesta, todistus suoritetusta valmentavasta koulutuksesta, todistus suoritetuista koulutuksen osista ja todistus koulutukseen osallistumisesta (yhtäältä tutkintokoulutukseen ja toisaalta valmentavaan koulutukseen osallistumisesta). Lisäksi ammatillisessa koulutuksessa voidaan antaa todistus osaamisesta.

Lukiokoulutuksessa käytettävät todistustyypit ovat päättötodistus, todistus lukion oppiaineen oppimäärän suorittamisesta ja erotodistus. Päättötodistukseen voi sisältyä liitteinä muita todistuksia (1).

Korkeakouluissa käytettäviin todistustyyppeihin kuuluu muiden muassa tutkintotodistus. Lisäksi korkeakouluissa (1) annetaan todistuksia esimerkiksi *erikoistumiskoulutuksen* suorittamisesta. Korkeakoulun (1) opiskelijalle voidaan antaa todistus suoritetuista opinnoista myös opiskelun kestäessä. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen todistuksista säädetään asetuksissa [794/2004](#) ja [1129/2014](#).

Vapaassa sivistystyössä yleisimmin käytettävä todistustyyppi on osallistumistodistus. Käytössä on myös todistus opiskelijan osaamisesta.

Käsite perustuu Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen todistus-käsitteeseen.

Ensisijaista termiä, määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 28.9.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1386>

Käsitteen tunnus: c102

Käsitteekaavio: [Todistuksia](#)

Lähde: OKSA_02 (c1386)

Helsingin kaupunki: Lukiokoulutuksen yhteydessä tulisi mainita myös ylioppilastutkintotodistus.

Jyväskylän yliopisto: Käsitteen huomautuksissa todetaan: ”Korkeakouluissa käytettäviin todistustyyppeihin kuuluu muiden muassa tutkintotodistus. Lisäksi korkeakouluissa (1) annetaan todistuksia esimerkiksi erikoistumiskoulutuksen suorittamisesta. Korkeakoulun (1) opiskelijalle voidaan antaa todistus suoritetuista opinnoista myös opiskelun kestäessä”. Huomiona ja täydennyksenä tähän, että yliopistossa voidaan antaa todistus myös opinto-oikeudesta (esim. avoimessa yliopistossa) ja tietyn opintokokonaisuuden suorittamisesta (opintokokonaisuustodistus esim. avoimena yliopisto-opetuksena suoritetuista opinnoista). Lisäksi voidaan antaa opiskelutodistuksia tutkinto-opiskelijoille.

Kotimaisten kielten keskus: Kohtien 54 ja 55 termit (koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus ja muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus) voivat olla käsitesysteemeissä tarpeellisia, mutta kielenkäytössä niitä tuskin tapaa. Sana todistus on yläkäsite, jonka alle sijoittuu luonnollisesti monenlaisia todistustyyppisiä. Se, millaisesta todistuksesta kulloinkin on kyse ja mitä todistetaan, selviää mitä luultavimmin asiayhteydestä. Todistusasiakirjassa voidaan lisäksi täsmentää sanallisesti, mitä todistetaan. Näin muodoin terminä todistus (2) olisi riittävä kuvaamaan yleisellä tasolla erilaisia todistusasiakirjoja.

Kansan Sivistystyön Liitto: Vapaassa sivistystyössä käytössä ovat myös osaamismerkki / digitaaliset osaamismerkki

Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis: 54 todistus: Osallistumistodistusten ja osaamistodistusten (Koskeen siirrettävät) lisäksi vapaassa sivistystyössä ovat käytössä myös osaamismerkki / digitaaliset osaamismerkki. Tämä käsite olisi tarpeellinen lisä sanastoon mahdollisesti myös omana käsitteenään.

Opintokeskukset ry: Vapaassa sivistystyössä käytössä ovat myös osaamismerkit / digitaaliset osaamismerkit.

Kansalaisopistojen liitto: Sanastoluonnoksessa todetaan, että ”vapaassa sivistystyössä yleisemmin käytettävä todistustyyppi on osallistumistodistus.” Tilanne on mahdollisesti muuttumassa, koska vapaan sivistystyön vapaatavoitteisia koulutuksia koskeva, Koski-tietovarantoon liittyvä lainsäädäntö astui voimaan 1.8.2021. Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 6.2.2019 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää osaamisperusteisen kuvauksen hyödyntämistä vapaassa sivistystyössä ja tehdä ehdotus koulutuksen osaamisperusteisen kuvauksen malliksi sekä yhteiseksi koulutuksen laajuutta kuvaavaksi yksiköksi. Lisäksi työryhmän tuli tehdä ehdotukset tarvittavasta jatkovalmistelusta. Jatkovalmisteluehdotuksissaan työryhmä totesi, että vapaan sivistystyön koulutuksissa saavutetun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edistämiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että saavutettu osaaminen voidaan viedä kansalliseen opintosuoritusten ja tutkintotietojen Koski-tietovarantoon. Työryhmä ehdotti, että Koski-tietovarantoa koskevaa lainsäädäntöä muutetaan siten, että vapaan sivistystyön koulutuksessa saavutettu osaaminen on mahdollista viedä tietovarantoon 1.8.2021 lähtien.

46

muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus

määritelmä

asiakirja, joka todistaa muuhun kuin koulutusjärjestelmän mukaiseen *koulutukseen (2)* osallistumisesta tai sen suorittamisesta

huomautus

Muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyviä todistuksia ovat esimerkiksi eri ammatteihin liittyvät sertifikaatit.

Vrt. *koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus*.

Käsitteen tunnus: c704

Käsittekaavio: [Todistuksia](#)

Helsingin kaupunki: Toivomme tähän kohtaan muuhun kuin koulutusjärjestelmään kuuluvista koulutuksista esimerkkejä.

Kotimaisten kielten keskus: Kohtien 54 ja 55 termit (koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus ja muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus) voivat olla käsitesysteemeissä tarpeellisia, mutta kielenkäytössä niitä tuskin tapaa. Sana todistus on yläkäsite, jonka alle sijoittuu luonnollisesti monenlaisia todistustyyppisiä. Se, millaisesta todistuksesta kulloinkin on kyse ja mitä todistetaan, selviää mitä luultavimmin asiayhteydestä. Todistusasiakirjassa voidaan lisäksi täsmentää sanallisesti, mitä todistetaan. Näin muodoin terminä todistus (2) olisi riittävä kuvaamaan yleisellä tasolla erilaisia todistusasiakirjoja.

47

työtodistus

määritelmä

työnantajan työntekijälle työsuhteen päätyttyä antama *todistus (1)* työsuhteesta

huomautus

Työsopimuslain (55/2001) mukaan työntekijällä on oikeus työsuhteen päättyessä saada pyynnöstään työnantajalta kirjallinen todistus työsuhteen kestosta ja työtehtävien laadusta. Työntekijän nimenomaisesta pyynnöstä todistuksessa on lisäksi mainittava työsuhteen päättymisen syy sekä arvio työntekijän työtaidosta ja käytöksestä. Työtodistuksesta ei saa ilmetä muuta kuin mitä sen sanamuodosta käy ilmi.

Käsitteen tunnus: c105

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#) ja [Todistuksia](#)

Erilaisten oppijoiden liitto ry: Tässä todetaan, että ”työtodistuksesta ei saa ilmetä muuta kuin mitä sen sanamuodosta käy ilmi”. Lause on suoraan työsopimuslaista, mutta se on kyllä varsin vaikeaselkoinen.

48

pätevyystodistus

määritelmä

todistus (1) henkilön saavuttamasta *pätevyydestä*

huomautus

Esimerkiksi sähkötöiden johtajalla on oltava kyseisiin töihin oikeuttava pätevyystodistus. Sähkötöiden johtajaksi tähtäävän henkilön pätevyden arvioi ja hänelle pätevyystodistuksen antaa pätevyden arviointilaitos (tässä tapauksessa Henkilö- ja yritysarviointi SETI Oy).

Muita pätevyystodistuksia ovat esimerkiksi lääkelupa (todistus siitä, että henkilö on pätevä antamaan lääkkeitä potilaille) ja sisäilmatarkastajan pätevyystodistus.

Tiedot henkilöiden saavuttamista pätevyyksistä voidaan tallentaa toimialakohtaisiin rekistereihin. Rekistereitä ylläpitävät muun muassa opetushallitus ja Valvira. Ote rekisteristä voi toimia pätevyystodistuksena.

Käsitteen tunnus: c104

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä ja Todistuksia](#)

49

osaamistodistus

en certificate of competence (?)

määritelmä

todistus (1), joka osoittaa todeksi lyhytkestoisen *koulutuksen (2)* avulla tai työelämässä tai vapaa-ajan toiminnassa saavutetun *osaamisen*

huomautus

Osaamistodistuksena voi toimia lyhytkestoisen *koulutuksen (2)*, kuten *opintojakson* tai *opintojakson osan*, suorittamisesta myönnetty todistus, tai työtodistus. Myös pätevyystodistus voi toimia samalla osaamistodistuksena.

Esimerkki osaamistodistuksesta voi olla *ammattikorkeakoulussa* verastilan työkoneiden käyttöön perehdyttävän *opintojakson* suorittamisesta myönnettävä todistus.

Osaamistodistuksia on eriluonteisia. Esimerkiksi monet luvat, kuten ajolupa tai lupa henkilönostimen käyttöön rakennustyömaalla, toimivat samalla myös osaamistodistuksina.

Osaamistodistuksina toimivien asiakirjojen nimitykset vaihtelevat; nimityksiä voivat olla esimerkiksi todistus, diplomi, sertifikaatti, kortti (kuten tulityökortti) ja passi (kuten hygieniapassi). Myös *osaamismerkkiä* voidaan pitää yhdentyypisenä osaamistodistuksena.

Osaamistodistuksina pidettäviä todistuksia (2) myöntävät niin *koulutusjärjestelmään* kuuluvat toimijat kuin koulutusjärjestelmän ulkopuolisetkin toimijat.

Käsitteen tunnus: c1829

Luokka: <ammattillinen koulutus>, <vapaa sivistystyö>, <korkeakoulut>

Käsittekaavio: [Todistuksia](#)

Terminologin kysymys Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmälle 20.10.2023: Monissa lausuntokierrospalautteissa ehdotettiin sanastoon lisättäväksi käsite osaamistodistus. Käsite (tiedot tässä) on nyttemmin määritelty OKSAn puolella. Riittääkö, että käsite on OKSAssa vai onko se mielestänne niin keskeinen, että se tulisi ottaa mukaan myös Jatkuvan oppimisen sanastoon? (JO-sanastossahan ei nyt ole myöskään osaamismerkkiä eikä esim. osallistumistodistusta.)

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Määritelmässä '53 todistus (1)' todetaan osaamistodistuksesta, että se on tarkoitus määritellä myöhemmin toisessa yhteydessä. Osaamisen tunnistamiseen olennaisesti kytkeytyvä osaamistodistuksen laatiminen on kuitenkin jatkuvan oppimisen kannalta niin keskeisessä roolissa, että se olisi syytä määritellä jo tässä sanastossa. Osaamisen tunnistamisen merkityksestä ja annista opinto- ja työelämäpoluille suuntaavalle ihmiselle on vaikea puhua mielekkäästi ilman sitä. Alla ehdotuksemme määritelmäksi.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Osaamistodistus, määritelmä: erityisiä taitoja tai tietoja osoittaneelle henkilölle laadittava todistus. Osaamistodistus dokumentoi koulutuksessa tai valmennuksessa, esimerkiksi työpajatoiminnassa tai muussa valmennusyhteisössä, suoritettujen tehtävien yhteydessä tunnistetun osaamisen. Osaaminen tunnistetaan vertaamalla henkilön osoittamia taitoja ja tietoja kriteereihin, jotka haetaan toisen asteen ammatillisen tutkinnon osan perusteista. Osaamista arvioidaan todistuksessa kirjallisesti. Työpajatoiminnassa osaamistodistuksia voivat laatia osaamistodistusvalmiuden hankkineet organisaatiot, joiden oppimisympäristöt on opinnollistamisen mukaisesti tunnistettu, ja joiden henkilökunta on perehtynyt osaamisen dokumentointiin.

7 Jatkotyössä käsiteltäviä käsitteitä

7.1 Osaaminen

50

todennettu osaaminen; sertifioitu osaaminen

määritelmä

osaaminen, josta on annettu *todistus* (1) tai jonka olemassaolo on muuten vahvistettu

huomautus

Osaaminen voidaan saavuttaa *koulutuksessa* (2), jonkin organisaation palveluksessa työskennellessä tai muulla tavalla.

Osaaminen, joka on saavutettu esimerkiksi koulutusjärjestelmän mukaisessa *koulutuksessa* (2), voidaan todentaa koulutusorganisaation myöntämällä *todistuksella* (2). Työelämässä hankittu osaaminen voidaan todentaa esimerkiksi työnantajan antamalla *työtodistuksella*.

Osaaminen, joka on saavutettu muulla tavalla kuin koulutuksessa (2) tai palvelussuhteessa, voidaan todentaa esimerkiksi kolmannen osapuolen antamalla todistuksella (1). Esimerkiksi osaamisen, jonka henkilö on saavuttanut yrittäjänä toimimalla tai itseoppimalla, voivat todentaa vaikkapa henkilön tuotteita tai palveluita hankkineet asiakkaat.

Osaaminen voidaan tunnistaa, vaikkei sitä olisi todennettu, mutta ainoastaan todennettu osaaminen voidaan tunnustaa. Vrt. *osaamisen tunnistaminen* ja *osaamisen tunnustaminen*.

Käsitteen tunnus: c96

Käsittekaavio: [Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen](#)

Helsingin kaupunki: Lisäys osaamisen todentamiseen todistuksella: Osaaminen voidaan todentaa myös esimerkiksi käytännön toiminnassa ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöissä.

Koulutuskuntayhtymä OSAO: Todennettu osaaminen (48): Voiko todennettu osaaminen olla muuta kuin toimivaltaisen viranomaisen todentamaa osaamista? vrt. osaamisen tunnustaminen

Opintokeskukset ry: 48 Todennettu osaaminen. Todennettua osaamista syntyy myös vapaassa sivistystyössä ja järjestötoiminnassa. Pohdittavaksi myös, olisiko tarpeellista mainita tämän yhteydessä myös arviointi ja miten arviointi nivoutuu todennettuun osaamiseen, pitäisikö arviointi löytyä sanastosta itsenäisenä sanana vai kuuluuko se jatkuvan oppimisen sanaston sijaan yleiseen koulutussanastoon

HAMK AOKK: Määritelmän tulee tunnistaa myös ammatillinen opettajankoulutus, joka ei tällä hetkellä ole tutkinto. Se tuottaa yleisen pedagogisen kelpoisuuden. Sen lisäksi ammatillisena opettajankoulutuksensa annetaan myös koulutusta ammatilliseksi erityisopettajaksi ja ammatilliseksi opinto-ohjaajaksi, mitkä tulee huomioida määritelmässä.

Mikko Hartikainen 2.10.23: Onko määritelmä liian tiukka muulla tavoin saavutetun osaamisen osalta? Eli todennetaanko muulla tavoin saavutettu osaaminen aina niin, että kolmas osapuoli on antanut osaamisen olemassaolosta todistuksen (1)? Vertaa *osaamisen tunnistaminen*, jonka määritelmässä sanotaan "muiden mahdollisten selvitysten perusteella" ja huomautuksessa sanotaan, että koulutusten ulkopuolella hankittu osaaminen "täytyy tunnistaa esimerkiksi keskustelujen avulla". Lisäksi *osaamisen tunnustamisen* kohdalla on todettu, että "Todentaminen voi tapahtua *esimerkiksi* opiskelijan esittämällä todistuksella (1)."

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: määritelmässä mainitun "todistuksen (1)" voidaan ajatella pitävän sisällään passit, kortit, portfolioit ym.

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: Esim. sellainen kielitaito, joka on hankittu puhumalla kieltä kotikielenä, voidaan osoittaa kokeella. Ottaako nykyinen käsittekuvaus tätä huomioon?

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: kuka todentamista odottaa? koulutuksen järjestäjä? työelämä (työtodistukset, koulutustiedot)? työtä tekemällä pystyy todentamaan työnantajalle mitä osaa tehdä

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: ovatko todennettu osaaminen ja osaamisen tunnustaminen sama asia?

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: Viimeinen huomautus "Osaaminen voidaan tunnistaa, vaikkei sitä olisi todennettu, mutta ainoastaan todennettu osaaminen voidaan tunnustaa." herätti kysymyksiä osassa työryhmää, tarkistettava näiden kolmen käsitteen väliset suhteet.

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: lainsäädännössä tämä termi/käsite esiintyy vain ammatillisen koulutuksen puolella

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: TE-puolella riittäisikö ajatella todistusten kautta, ei osaamisen todennettuuden?

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: OKSA käsittelee tämän ensin loppuun, sen jälkeen arvioidaan JO-sanaston puolella tarvitaanko käsite myös JO-sanaston puolelle ja tarvitaanko OKSAn tekemää kuvausta täydentää

7.2 Osaamiskokonaisuuksia

51

pieni osaamiskokonaisuus; piensuoritus (uudistermi)

mieluummin kuin: mikrosuoritus

ei: mikromeriitti; mikrotutkinto

sv mikromerit (1)

en micro-credential (1)

määritelmä

tutkintoa suppeampi määrä opintoja tai hankittua osaamista, johon liittyvät *osaamistavoitteet* (1) on kuvattu, jonka laajuus on määritetty, joka on arvioitu (ks. *arviointi* (2)) luotettavasti ja josta annetaan *oppijan* omistuksessa ja hänen jaettavissaan oleva, sähköisesti hyödynnettävissä oleva *todistus* (2)

huomautus

Määritelmä perustuu EU:n neuvoston suositukseen eurooppalaisesta lähestymistavasta pieniin osaamiskokonaisuuksiin elinikäisen oppimisen ja työllistyvyyden tukemiseksi (14.6.2022).

Määritelmässä mainittu "todistus" viittaa EU:n neuvoston edellä mainitun suosituksen mukaiseen todistukseen, ks. *todistus pienestä osaamiskokonaisuudesta*.

EU:n neuvoston näkökulmasta pieniä osaamiskokonaisuuksia voi tarjota mikä hyvänsä toimija, esimerkiksi koulutusalan toimija, julkisen hallinnon tai elinkeinoelämän organisaatio, työmarkkinajärjestö tai kansalaisjärjestö.

EU:n neuvoston suosituksen mukaan termillä micro-credential viitataan paitsi opinto- tai osaamissisältöön, myös siitä annettavaan todistukseen eli *todistukseen pienestä osaamiskokonaisuudesta*.

Yllä annettu määritelmä on yhteensopiva eurooppalaisen korkeakoulutusalueen (EHEA) asiakirjan Common Framework for Micro-credentials in the EHEA (maaliskuu 2022) kanssa.

Eurooppalaisen korkeakoulutusalueen (EHEA) edellä mainitun asiakirjan mukaan

- pienet osaamiskokonaisuudet ovat *korkeakoulujen* (1) tarjoamia tai niiden tunnustamia

- pienen osaamiskokonaisuuden laajuus on välillä 1–59 (ECTS-mitoituksen mukaista) *opintopistettä* (2)

- pienillä osaamiskokonaisuuksilla tulee olla EHEA-viitekehykseen perustuvassa kansallisessa viitekehyksessä (QF-EHEA) määritellyt *osaamistavoitteet* (1) sekä ECTS-järjestelmän mukaisina *opintopisteinä* määritetty mitoitus

- pienten osaamiskokonaisuuksien tulee olla arvioituja (ks. *arviointi* (2)) ja

- pienten osaamiskokonaisuuksien laadunvarmistuksen tulee olla eurooppalaisten korkeakoulutuksen laadunvarmistusstandardien ja -ohjeiden (ESG) mukaista.

Korkeakoulujen (1) *opintokokonaisuudet* (2) ja *moduulit* (2) ovat pieniä osaamiskokonaisuuksia, mikäli niistä saa määritelmässä mainitut kriteerit täyttävän todistuksen (1). (Vrt. esimerkiksi *opintosuoritusote*.)

Suomessa *korkeakoulujen* (1) tarjoamia pieniä osaamiskokonaisuuksia voivat olla esimerkiksi *tutkintokoulutukseen* kuuluvat *opintokokonaisuudet* (2) ja *opintojaksot* sekä *erikoistumiskoulutukset*, *avoimen korkeakouluopetuksen* opinnot, *täydennyskoulutuksena* suoritettavat opintokokonaisuudet (2) sekä maksullinen täydennyskoulutus.

Kaikkia *korkeakoulujen* (1) pieniä osaamiskokonaisuuksia voidaan pitää *moduuleina* (2), mutta kaikki moduulit (2) eivät täytä pienten osaamiskokonaisuuksien rakennepiirteitä.

Ammatillisen koulutuksen tutkinnon osat ovat pieniä osaamiskokonaisuuksia, mikäli niistä saa määritelmässä mainitut kriteerit täyttävän todistuksen (1).

Pienissä osaamiskokonaisuuksissa voidaan hyödyntää esimerkiksi lyhyitä oppimissisältöjä (engl. micro learning content) tai mikro-oppimista (engl. micro learning).

pieni osaamiskokonaisuus: Termi pieni osaamiskokonaisuus on Opetus- ja koulutussanastossa annettu termisuositus. Koulutuksen kentällä käsitteestä käytetään vaihtelevia nimityksiä.

mikrotutkinto: Eräiden EU-tekstilüonnosten suomenkielisissä käännöksissä on käytetty termiä mikrotutkinto, mutta sen käyttöä ei suositella muissa yhteyksissä, sillä pieni osaamiskokonaisuus ei ole *tutkinto*.

Käsitteen tunnus: c1795

Luokka: <ammattillinen koulutus>, <vapaa sivistystyö>, <korkeakoulut>, <yleinen/yhteinen>

Jatkuvan oppimisen sanaston lausuntokierros 2021 / Työväen Sivistysliitto: Tässä yhteydessä (luku osaamiskokonaisuudet) olisi syytä määritellä myös, miten kutsutaan suomeksi niin sanottuja pieniä osaamiskokonaisuuksia (micro credentials), jotka eivät välttämättä ole tutkinnon osia. Jos ne ovat suomeksi vain osaamiskokonaisuuksia, tulee käsitellä määriteltäessä huomioida, että ne voivat olla myös esimerkiksi vapaan sivistystyön oppilaitoksen tarjoamia, johonkin osaamistarpeeseen vastaavia kokonaisuuksia, jotka eivät liity kansalliseen tutkintojen viitekehykseen. Käsittekaavion kohdalla käy kyllä ilmi, että voi olla myös sellaisia osaamiskokonaisuuksia, joiden osaamistavoitteista ei säädetä laissa eikä säädetä tai määrätä lain nojalla tai jota ei ole sijoitettu kansalliseen osaamisen tasoa kuvaavaan viitekehykseen. Työväen Sivistysliitto ehdottaa, että tämä ajatus näkyisi selvemmin myös itse käsitteen määrittämisen kohdalla.

Jatkuvan oppimisen sanaston lausuntokierros 2021 / Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Osaamiskokonaisuuden käsitteeseen tältä osin olisi hyvä jotenkin liittää personoitu osaamisen kokonaisuus, jossa monet eri osatekijät muodostavat yksilöllisen osaamisen kokonaisuuden. Käsitteessä ja kaaviossa korostuvat muodolliset, määritellyt osaamiskokonaisuudet - pienet osaamisosiot, jotka ovat ymmärryksen ja usein esim. työelämävalmiuksien ja -osaamisen kannalta merkityksellisiä jäävät tässä tarkemmin huomioimatta. Jatkuvan oppimisen kannalta niiden merkitys on kuitenkin usein erittäin suuri.

Jatkuvan oppimisen sanaston lausuntokierros 2021 / Helsingin yliopisto: Pitäisikö tässä yhteydessä (käsite osaamiskokonaisuus 1) tai omana kohtanaan määritellä mikro-osaamiskokonaisuus, 'micro-credential'.

Jatkuvan oppimisen sanaston lausuntokierros 2021 / TIEKE ry: Osaamiskokonaisuuksien osalta on hyvä määritellä myös micro credentialit tai pienet osaamiskokonaisuudet. Ne eivät välttämättä ole tutkinnon osia, mutta vastaavat ajankohtaisiin osaamistarpeisiin. On hyvä huomioida, että pienet osaamiskokonaisuudet ovat usein vapaan sivistystyön toimijoiden tarjoamia.

Jatkuvan oppimisen sanaston lausuntokierros 2021 / Jyväskylän yliopisto: Olisi hyvä tarkentaa, miten käsite "osaamiskokonaisuus" suhteutuu käsitteeseen "pieni osaamiskokonaisuus" / micro-credential, ja myös käsite "pieni osaamiskokonaisuus" olisi hyvä lisätä sanastoon.

7.3 Opetus, ohjaus ja valmennus

Terminologit Riina Kosunen ja Mari Suhonen ehdottavat 25.9.2023, että opetukseen, ohjaukseen, valmennukseen ja neuvontaan liittyviä käsitteitä koskeva lausuntopalaute käsitellään loppuun vasta Jatkuvan oppimisen sanaston jatkotyön vaiheessa, joka käynnistyy marraskuussa 2023. Perusteena se, että Jatkuvan oppimisen sanaston ohjauskäsitteistö pohjautuu osittain OKSAn ohjauskäsitteistöön, ja OKSAn ohjauskäsitteistöön on havaittu tarvetta tehdä tarkistusta ja sekä mahdollisesti muokkauksia ja täydennyksiä (muun muassa ammatillisen koulutuksen Karkki-sanastohanke). Vaikuttaisi järkevältä, että OKSA-jaos pohtisi OKSAn ohjauskäsitteistön kuntoon ennen kuin vastaavia käsitteitä käsitellään Jatkuvan oppimisen sanaston puolella.

52

opetus

sv undervisning (1)

en teaching (1); instruction (1); < education (2)

määritelmä

vuorovaikutukseen perustuva toiminta, jonka tavoitteena on *oppiminen*

huomautus

Opetuksella ja kasvatuksella on osin yhteneväisiä tavoitteita.

Englannin käsite education on laajempi kuin suomen opetus, niin että termillä education viitataan opetuksen lisäksi muun muassa kasvatukseen, *koulutukseen (1)* ja sivistykseen.

Käsitteen tunnus: c149

Käsittekaavio: *Opetus, ohjaus ja valmennus*

53

<jatkuva oppiminen>

ohjaus

en guidance

määritelmä

UUSI LUONNOS: vuorovaikutukseen ja neuvotteluun perustuva toiminta, jossa oppijaa autetaan harkitsemaan ja kokeilemaan opiskeluun tai työelämään liittyviä mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja ja tekemään niihin liittyviä päätöksiä

AIEMPI LUONNOS: toiminta, jossa autetaan määrittämään opintoihin tai työelämään liittyviä mahdollisuuksia ja tavoitteita tai saavuttamaan tällaisia tavoitteita

huomautus

Ohjauksessa voidaan auttaa yksilöä, ryhmää tai esimerkiksi organisaatiota.

Ohjaus on luonteeltaan neuvottelua, ja lopulliset päätökset tekee ohjattava itse.

Esimerkiksi ammatinvalinnanohjaukseen voi sisältyä testejä, joiden tuloksista ohjattava saa palautetta.

Tavoitteet voivat olla ohjattavan omia tai tulla ulkoapäin (esimerkiksi *koulutuksen (2)* yhteydessä opetussuunnitelman perusteista).

Esimerkkejä jatkuvan oppimisen kontekstissa annettavasta ohjauksesta ovat oppilaanohjaus, opinto-ohjaus, *työpaikalla järjestettävä ohjaus*, *ammatinvalinta- ja uraohjaus* sekä työnohjaus.

Ohjausta voi tapahtua elämän eri vaiheissa, vrt. *elinikäinen ohjaus*.

Ero käsitteiden ohjaus ja valmennus välillä voidaan karkeistetusti ilmaista toteamalla, että ohjaus (1) vastaa ensisijaisesti kysymykseen "mitä" ja *valmennus* ensisijaisesti kysymykseen "miten". Ohjauksessa (1) on siis tavallisesti mukana tavoitteen määrittäminen, täsmentäminen tai valitseminen, kun taas valmennuksessa pääasiassa harjoitellaan jotakin taitoa.

Vrt. opetushallinnon alalla käytettävät käsitteet *ohjaus*

(<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1637>) ja *oppilaanohjaus/opinto-ohjaus*

(<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c902>).

Käsitteen tunnus: c84

Käsitteekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Tämän käsitteen huomautuksessa on erityisen hyvin selkeytetty käsitteen sisältöä käytännön tasolla.

Etelä-Savon ELY: Ohjaus-käsitteen esimerkeissä ja käsittekaaviossa on hyvä mainita tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut. Tässä kohtaa ohjaus tarkoittaa syvällisintä vuorovaikutusta vähintään kahden ihmisen välillä. En käyttäisi termiä kohde tai ohjattava vaan pikemminkin ohjausta haluava tai ohjausta tarvitseva, sillä kyse on luonnollisesta henkilöstä tai luonnollisten henkilöiden ryhmittymästä tai juridisesta oikeushenkilöstä. Kyse on subjektiivisesta oikeudesta tehdä valintoja koulutuksesta, urasta ja muista elämäntilanteisiin liittyvistä ratkaisuista. Ohjauksen tehtävänä on auttaa ja tukea, ja siihen voi kuulua myös valmennusta muistuttavia työtapoja ja taitojen harjoittelua. Tässä mielessä valmennus ja ohjaus myös ovat lähellä toisiaan ja voivat tarkoittaa jopa samaa. Valmennus kyllä voi tarkoittaa vastausta miten, mutta niin voi myös ohjaus, kun se on riittävän tavoitteellista, syvällistä tai pitkäkestoista. Konteksti kertoo, millaisesta ohjauksesta ja sen laajuudesta tai syvyydestä on kyse.

Kuusamon kaupunki: Ohjauksen määritelmä kaipaa muokkausta. Tässä joitakin ajatuksia: Ohjauksen määrittelyssä voisi mainita ajan ja huomion antamisen ohjattavalle. Ohjauksen tavoitteena on tukea henkilön toimijuutta eli taitoa suunnitella, toteuttaa ja arvioida omaa toimintaansa.

Kuusamon kaupunki: Esimerkkinä ammatinvalinnanohjauksessa mainittiin testit. Mitä testeillä tarkoitetaan? Kaikilla ei ole oikeutta testejä tulkitella. Tarvitaanko esim. ammatinvalintapsykologin pätevyys?

Kuusamon kaupunki: Ohjaus on luonteeltaan neuvottelua. Olisiko käsite "keskustelevaa" parempi? Ohjauksessa käydään läpi myös käsitettä "miten". On erilaisia mahdollisuuksia saavuttaa "mitä".

Kuusamon kaupunki: Opinto-ohjaus on jatkuvan oppimisen kannalta niin olennainen ja laajasti eri kouluasteilla käytössä oleva termi, että se tulisi määritellä erikseen sanastossa. -> **Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsitelykokous) 18.9.2023:** Riittää, että opinto-ohjaus on määritelty OKSassa

Tietojohtaminen: Ohjaus-termin, mukaan luettuna vertaisohjaus, määritelmän näkökulma on pikemminkin opetuksen, ei oppimisen.

Goyal Lea: Elinikäisen ohjauksen alla tehty jako ohjaukseen, valmennukseen ja opetukseen on hämmäntävä. Elinikäinen ohjaus nykypuheessa sisältää sekä ohjauksen tunnistamaan tarpeensa ja päämääränsä koskien opiskelua, työhön sijoittumista tai elämän hallintaa että tuen tavoitteiden saavuttamiseen ja tämän lisäksi urahallintakyvyn/ tulevaisuuslukutaidon kehittämisen. Jos ohjaus määritellään vain tueksi tarpeiden määrittelyssä, se kaventaa nykyistä puhetapaa huomattavasti. Kun valmennustoiminta määritellään siten, että kohdetta autetaan saavuttamaan tavoitteensa ja lisäämään osaamistaan opintoihin tai työllistymiseen liittyvässä aiheessa ohjaamalla kohteen toimintaa käytännössä, niin se ottaa ison osan elinikäisen ohjauksen siällöstä. Tulevaisuuteen suuntautuva elinikäinen ohjaus tarkoittaa myös uraohjaustaitojen kehittämistä, mitä taas käsittekartassa ei ole mainittu ollenkaan. Ehdotan että ohjauksen termi pidetään laajana, valmennus voi olla erilaista, eri tarkoituksiin tarkoitettua taitojen lisäystä, mikä kulloinkin määritellään erikseen. Pidetään termien sisältö myös kansainvälisiä käsitteitä vastaavina: Life long guidance.

Suomen Opiskelija Allianssi - OSKU ry: Pidämme [sanaston] sisältöä pääosin oikeanlaisesti kuvailtuna, mutta useassakin kohdassa käytetty 'ohjaus'- termi kaipaava täsmennystä. Oppilaanohjaus viittaa perusopetukseen, ja esimerkiksi opinto-ohjaus vaatii erilaisen pätevyyden kuin pelkästään ohjaajana toimiminen. On tärkeää, että käsitteet ovat selkeät ja yhdenmukaiset eivätkä aiheuta ongelmia esimerkiksi erilaisten liitelakien valmistelussa.

OAJ: Oppilaanohjaus on perusopetuksen termi, jota ei käytetä aikuisten koulutuksessa. Siksi ko. termi tulee jättää pois. Opintojen ohjausta voivat antaa vain kelpoiset henkilöt (kohta 52, *kelpoisuus*). Tämän tulee näkyä määrittelyssä. Kun *työpaikalla tapahtuvaa ohjausta* on määritelty kohdassa 29. työpaikka- tai oppilaitosohjaajan tehtäväksi, ei oppilaitoksessa tapahtuvalle ohjaukselle eikä myöskään *opetukselle* (36.) ole määritelty tekijää.

Vihtari Kalle: Ohjauksesta puhuttaessa olisi hyvä miettiä opinto-ohjauksen, uraohjauksen, jälkiohjauksen ja elinikäisen ohjauksen käsitteellinen hierarkisuus. -> **Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 18.9.2023:** uraohjaus on tulossa käsittelyyn jatkotyössä. Palataan opinto-ohjauksen ja elinikäisen ohjauksen käsitesuhteisiin myöhemmin.

Nykänen Maija: On monia ammatteja ja viranomaistoimintoja, joissa tavoitteena on esimerkiksi kansalaisten elämänhallinnan parantuminen ja käyttäytymisen muutokset, uusien tietojen ja taitojen ym. omaksuminen eli oppiminen, elinikäinen oppiminen ja toiminta perustuu vuorovaikutukseen. Näitä ammatteja eikuitenkaan nimitetä opetuksen ammateiksi vaan esimerkiksi ohjauksen ammateiksi. Käsitteeseen ohjaus sisältyy myös oppimisen prosessi ja siten myös opetus.

Bildningsalliansen: Vad gäller begreppet "ohjaus" kan man på svenska använda både ordet handledning och vägledning. Vid översättning är det viktigt att beakta de olika begreppens innebörd. En översättning kan också behöva en diskussion kring innebörden av orden och en jämförelse vilka begrepp och innebörd som sätts på orden i andra nordiska länder.

54

<työelämä- ja elinkeinopalvelut>

valmennus

en coaching

määritelmä

toiminta, jossa henkilöä tai yhteisöä ohjataan ja autetaan ottamaan käyttöön ja tekemään sellaisia käytännön toimia, jotka auttavat henkilöä tai yhteisöä etenemään kohti asetettua opintoihin, työllisyyteen tai yhteisön toiminnan kehittämiseen liittyvää tavoitetta

huomautus

Valmennusta annetaan esimerkiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) mainittuina palvelutuotteina. Työ- ja elinkeinoviranomaisen tarjoamissa valmennuksissa henkilöasiakas voi hakea ohjatusti työtä (työnhakuvalmennus), suunnitella omaa koulutuspolkuaan ja työuraansa (uravalmennus) tai saada henkilökohtaista tukea työhön pääsemisessä (työhönvalmennus).

Ero käsitteiden *ohjaus* ja valmennus välillä voidaan karkeistetusti ilmaista toteamalla, että ohjaus (1) vastaa ensisijaisesti kysymykseen "mitä" ja valmennus ensisijaisesti kysymykseen "miten". Ohjauksessa (1) on siis tavallisesti mukana tavoitteen määrittäminen, täsmentäminen tai valitseminen, kun taas valmennuksessa pääasiassa harjoitellaan jotakin taitoa.

Käsitteen tunnus: c108

Käsitekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

Helsingin kaupunki: Valmennus-termiä käytetään monilla eri aloilla, ja tulisi tarkentaa, mitä tässä yhteydessä tarkoitetaan.

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Lisäyksenä rooli ja vastuut

Nykänen Maija: Onko osaamisen lisääminen oppimista vai jotakin enemmän tai vähemmän. Onko taidon harjoittelu oppimista. Osaamisen lisäämisen määrittely suhteessa oppimiseen ja osaamisen lisäämisen auttaminen suhteessa opetukseen on selkiinnyttävä ja lisättävä.

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO:

Valmennuksen osalta ei voi puhua kohteesta, sopisiko valmennettava(kin) paremmin? Kyse on toiminnasta, jossa itse tavoitteensa asettanutta valmennettavaa autetaan valmennuksellisin keinoin saavuttamaan omat tavoitteensa. Valmennukseen voi sisältyä opettamista (teoreettisen ymmärryksen rakentamiseksi), ohjausta (tavoitteiden kirkastamiseksi) ja käytännön työn opastusta (käytännön työstä selviytymisen avuksi). Valmennukseen sisältyy ohjausta tiiviimmin tavoitteiden määrittäminen ja niiden saavuttamisen arviointi. Valmennuspalveluiden eritasoisuus olisi myös hyvä todeta - jokaisen yksilön tavoitteet ovat henkilökohtaisesti asetettuja. Työelämässä usein tietenkin kyse voi olla myös erilaisten joukkueiden asettamista tavoitteista (yritys, osasto tai tiimi). -- **Riina 14.9.2023:** Sopisiko kohteen sijaan osallistujat? Tosin kyllähän myös valmentaja on valmennukseen osallistuja, vai? (Ja ohjaaja on ohjaukseen osallistuja?)

Varsinais-Suomen ELY: Sanaston kohdassa valmennus on TE-palveluihin sisältyvä työhönvalmennus kuvattu turhan kapeasti: "Työhönvalmennuksessa voi kehittää valmiuksiaan toimia työelämässä." TE-toimiston tarjoamassa työhönvalmennuksessa pääpaino on kuitenkin työpaikan etsimiseen ja työhön pääsemiseen liittyvässä neuvonnassa ja tuessa, eikä niinkään sanaston esiin ottamassa työelämävalmiuksien kehittämisessä.

Keva: Tarkennukset: Valmennus on tavoitteelliseen vuorovaikutukseen perustuvaa oppimista mahdollistavaa toimintaa. Vuorovaikutuksen laatu vaikuttaa valmennuksen tuloksellisuuteen. Myös työeläkevakuuttajat tarjoavat työhönvalmennusta työeläkekuntoutuksena.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Pidämme hyvänä sitä, että toisin kuin valmennus, *ohjaus* (37) on sanastossa jaettu osiin, ja sen alta löytyy esimerkiksi työ- ja toimintakyvyn kehittämiseksi monesti tärkeä vertaisohjaus. Myös valmennuksen osalta olisi hyvä hieman vastaavalla tavalla avata sen erilaisia muotoja, niitä kun tarjoavat muutkin tahot kuin nyt luonnoksessa ainoastaan mainittu työ- ja elinkeinoviranomainen. Valmennus voi toteutua erilaisin tavoin ja tavoittein, joista kullakin on oma antinsa jatkuvan oppimisen ja oppijan kannalta.

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.5.2023: Työpajat käyttävät koulutus-termiä, mutta tuottavat enemmänkin valmennusta. Palataan tähän [Paikon koulutustoiminta-käsitekaavion yhteydessä antamaan kommenttiin] valmennus-käsitteen yhteydessä, valmennuksen erottamiseen koulutus-käsitteestä.

55

elinikäinen ohjaus

en lifelong guidance

määritelmä

toimet, joilla autetaan yksilöä eri elämänvaiheissa tunnistamaan valmiutensa, *osaamisensa* ja kiinnostuksensa, tekemään tarkoituksenmukaisia opintoihin tai työuraan liittyviä päätöksiä ja hallitsemaan opintoihin, työhön ja muuhun elämään liittyvää polkuaan

huomautus

Elinikäinen ohjaus on Euroopan unionissa käyttöön otettu, *elinikäinen oppiminen* -käsitteeseen liittyvä käsite, jolla halutaan korostaa sitä, että ohjauspalveluja tulee olla saatavilla kaikissa elämän vaiheissa.

Elinikäistä ohjausta tapahtuu muun muassa *koulutuksen (1)* yhteydessä, työuran ja elämän erilaisissa siirtymävaiheissa ja myös työelämässä (esim. mentorointi). Elinikäistä ohjausta voivat antaa niin julkisen, yksityisen kuin kolmannen sektorinkin toimijat.

Opintoihin liittyviä elinikäisen ohjauksen toimintoja ovat esimerkiksi perusopetuksen oppilaanohjaus ja lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opinto-ohjaus.

Työelämään liittyviä elinikäisen ohjauksen toimintoja ovat esimerkiksi erilaiset työllistymistä edistävät palvelut.

Elämäntilanteeseen liittyviä elinikäisen ohjauksen toimintoja ovat esimerkiksi nuorille suunnatut, vaikkapa koulutus-, harrastus- tai työllistymisasioihin liittyvät ohjauspalvelut. Muita esimerkkejä elämäntilanteeseen liittyvistä elinikäisen ohjauksen toiminnoista ovat erilaisiin etuuksiin liittyvät neuvontapalvelut.

Käsitteen tunnus: c87

Käsitteekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

Etelä-Savon ELY: Elinikäinen ohjaus -käsitteessä kannattaisi painottaa alussa sitä, että se sisältää koko elämänaikaisen ohjauksen (vauvasta vaariin) ja että se sisältää myös työelämän aikaisen ohjauksen (jatkuvan oppimisen -käsitteen sisällön). Elinikäisen ohjauksen käsite on laaja eikä supistu pelkästään työelämän aikaiseen ohjaukseen.

Nykänen Maija: Elinikäinen ohjaus parina *elinikäiselle oppimiselle* on käsitteenä ja määritelmänä liian kapea, ks.kommentti kohdassa 37 [käsite [ohjaus](#)] ja käsitteekaavio 8 [Opetus, ohjaus ja valmennus].

Nykänen Maija: Käsitteet opetus, ohjaus ja valmennus eivät [käsitteekaaviossa Opetus, ohjaus ja valmennus] ole suhteessa toisiinsa kuin sanan elinikäisen ohjauksen toiminnan kautta. Käsitteiden suhde ei ole looginen. Elinikäinen ohjaus sisältää opetuksen, ohjauksen ja valmennuksen, mutta elinikäisen ohjauksen määrittelystä puuttuu valmennuksen ja opetuksen tavoitteet ja kohteen oppimisen tavoite. -- **Riina 17.9.23:** määritelmä pohjautuu LLGP Glossaryn määritelmään "Lifelong guidance = A range of activities that enables citizens of any age and at any point in their lives to identify their capacities, competences and interests, to make educational, training and occupational decisions and to manage their individual life paths in learning, work and other settings in which these capacities and competences are learned and/or used."

Nykänen Maija: Suomessa on paljon viranomaistoimintojen ja järjestöjen ammatteja, joiden maksuttoman toiminnan tavoitteena on kansalaisten elinikäinen oppiminen. Näissä ammateissa tuotetaan osaamista esimerkiksi kansalaisten elämän ja talouden hallintaan ja yleensä parempaan talousosaamiseen. Tässä sanastossa käytetty käsite "elinikäinen ohjaus" ja sen määritelmä ei ole riittävä ed. main toiminnalle, koska siinä ei tule esiin elinikäisen oppimisen tavoite toimijan eikä kansalaisen osalta.

työ- ja elinkeinoministeriö: Lause "Elinikäistä ohjausta voivat antaa niin julkisen, yksityisen kuin kolmannen sektorinkin toimijat." ei ole linjassa käsitteen sisällön kanssa. Lause on totta, mutta muotoilu "antaa elinikäistä ohjausta" luo mielikuvan, että "elinikäinen ohjaus" on erillinen ohjauksen "muoto" (vrt opinto ohjaus, uraohjaus). Kyseessä on kuitenkin sateenvarjokäsite, joka korostaa sitä, että ohjausta tulee olla saatavilla elinikäisesti. Ehdotus uudeksi muotoiluksi: "Elinikäisen ohjauksen toimijoita ovat niin julkisen, yksityisen kuin kolmannen sektorin toimijat"

Vihtari Kalle: Puhutaan elinikäisestä ohjauksesta. Ohjausalan toimijana tuntuu paremmalta puhua myös elinikäisestä oppimisesta (ei Suomessa käytetystä jatkuvasta oppimisesta). Jatkuva ohjaus taas ei tunnu luontevalta ja kuvaavalta käsitteeltä. Ohjauksesta puhuttaessa olisi hyvä miettiä opinto-ohjauksen, uraohjauksen, jälkiohjauksen ja elinikäisen ohjauksen käsitteellinen hierarkisuus. Kansainvälisesti elinikäinen oppiminen ja elinikäinen ohjaus tuntuu (engl. ja ruots.) yhteyksissä luontevammilta.

Vihtari Kalle: elinikäiseen ohjaukseen (ja tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluihin) kuuluu esimerkiksi jälkiohjauksen käsite eli oppilaitosyhteudessa tapahtuvassa ohjauksessa opiskelija voi palata ennalta luotuun ohjaussuhteeseen.

Helsingin kaupunki: Ehdotamme, että tämä siirretään kohtaan ohjaus (37). Voidaanko ohjaus (37) ja elinikäinen ohjaus (40) linkittää toisiinsa?

Vapaa Sivistystyö ry: Looginen rinnastus elinikäiseen oppimiseen. Huomautuksissa voisi lisätä maininta yhteisöllisestä ohjauksesta, joka toteutuu esimerkiksi työ- ja opiskelijayhteisöissä sekä harrastus- ja järjestötoiminnassa. Nyt ohjaus nähdään pelkästään yksilön näkökulmasta, mikä kaventaa oleellisesti elinikäisen ohjauksen painoarvoa.

AMKE ry: Tulisiko elinikäisen ohjauksen sijaan ryhtyä käyttämään termiä "jatkuva ohjaus"?

Tampereen yliopisto: Terminä vaikeasti avautuva, mutta määritelmän kanssa ymmärrettävä.

Kansan Sivistystyön Liitto: Kuvatut sisällöt liittyvät päällekkäisesti edellä mainittuun ohjaukseen (37)

56

ammatinvalinta- ja uraohjaus

määritelmä

työ- ja elinkeinopalvelujen tarjoamien palvelujen kokonaisuus, jonka tarkoituksena on auttaa TE-toimiston henkilöasiakasta ammatinvalinnassa, ammatillisessa kehittämisessä, työelämään sijoittumisessa ja *elinikäisessä oppimisessa*

huomautus

Ammatinvalinta- ja uraohjauksen tavoitteena on auttaa asiakasta tunnistamaan edellytyksiään ja ammatillisia tavoitteitaan, arvioimaan niitä suhteessa työelämään ja koulutusmahdollisuuksiin sekä tekemään tämän perusteella työuraansa liittyviä tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

Käsitteen tunnus: c152

Käsitteekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

työ- ja elinkeinoministeriö: TE-toimiston tarjoama ammatinvalinta- ja uraohjaus on tarjolla myös muille kuin TE-toimiston rekisteröidyille henkilöasiakkaille, sen vuoksi sanamuoto on harhaanjohtava. Ehdotus uudeksi muotoiluksi: ...jonka tarkoituksena on auttaa henkilöä ammatinvalinnassa....

Vihtari Kalle: erityisesti uraohjauksen asemaa ohjauksen kokonaisuudessa tulisi miettiä. Samoin sitä miten seerityisesti suomeksi ja ruotsiksi vertautuu englanninkielisten käsitteiden counselling ja guidanceosalta.

Helsingin kaupunki: Nämä termit tulisi erottaa toisistaan ja avata erikseen. Ne tarkoittavat eri asioita.

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Lisäyksenä nivelvaiheen koulutusten ohjaus ja opinto-ohjaus

Uudenmaan ELY: Määritelmässä todetaan, että kyseessä on työ- ja elinkeinopalvelujen kokonaisuus, jonka tarkoituksena on auttaa TE-toimiston henkilöasiakasta ammatinvalinnassa, ammatillisessa kehittämisessä, työelämään sijoittumisessa ja elinikäisessä oppimisessa. Tässä kohtaa kannattaneet todeta se, että asiakkaita on myös kuntakokeiluissa, ei vain TE-toimistossa.

Koulutuskuntayhtymä OSAO: Ammatinvalinta- ja uraohjaus (41): Olisiko määritelmässä tarpeen huomioida oppilaitosten tarjoama ammatinvalinta- ja uraohjaus?

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Ammatinvalinta- ja uraohjausta annetaan myös muualla kuin Te-palveluissa tai kuntakokeiluissa. Mm. monet työvoimapolittiset hankkeet ja oppilaitosten työelämäpalvelut tuottavat näitä palveluja (erityisesti uraohjausta). Jollei määritelmässä ole tarkoituksena pelkästään hallintolähtöinen asioiden määrittäminen, asioiden tarkentaminen tältä osin olisi paikallaan.

AMKE ry: Tulisiko eri lainsäädännöissä olevan "elinikäinen oppiminen" -käsite yhtenäistää "jatkuvan oppimisen" -käsitteeksi?

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Pyydämme tarkastelemaan käsitteen laajuutta uudelleen. Käsitteen määritelmässä ei oteta huomioon muiden tahojen kuin työ- ja elinkeinopalvelujen tarjoamaa ohjausta. Onko totta, että ammatinvalinta- ja uraohjausta eivät tarjoa muut tahot?

Keva: Uraohjausta tarjoavat TE-toimistojen lisäksi myös useat ammattiliitot ja yksityiset palveluntarjoajat. Uraohjauspalveluita voi sisältyä myös työeläkevakuuttajien tarjoamaan ammatilliseen kuntoutukseen.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto: Määritelmässä tulisi käyttää TE-palveluiden henkilöasiakas -termiä TE-toimiston henkilöasiakkaan sijaan, näin huomioidaan myös työllisyyden kuntakokeilujen asiakkuudessa olevat asiakkaat.

Kuusamon kaupunki: Ammatinvalinta- ja uraohjausta toteutetaan laajasti eri kouluasteilla ja yrityksissä eikä ainoastaan työvoima- ja elinkeinopalveluissa. Tässä kohdassa mainitaan Te-palvelut. Pitääkö tältä osin jo katsoa tulevaan vai uudistetaanko käsitteistöä myöhemmin (kunnille siirtyvät palvelut)

Arene: Ammatinvalinta- ja uraohjaus on määritelty palveluksi, kun muut ohjauksen lajit, kuten opinto-ohjaus, eivät palveluihin sisälly. Ohjauksen ja oppimisen kokonaisuuksissa ei ole määritelty oppimisen ohjausta, joka on merkittävässä roolissa opettajien nykyistä työtä. -- **Riina 26.9.23:** OKSAn puolella tulee vuonna 2024 käsitteeseen oppimisen ohjaus ja/tai osaamisen hankkimisen ohjaus; verrataan myöhemmin siihen.

57

koulutuskokeilu

määritelmä

julkisten työvoimapalveluiden henkilöasiakkaille tarkoitettu palvelu, jonka avulla selvitetään henkilön ammatinvalinta- ja uravaihtoehtoja osallistumalla lyhytaikaisesti *koulutukseen (2)* oppilaitoksessa

huomautus

Koulutuskokeilun tavoitteita ovat tutustuminen *koulutuksen (2)* sisältöön ja ammatin vaatimuksiin oman soveltuvuuden arvioimiseksi ja motivaation testaamiseksi sekä koulutukseen (2) hakeutumiseen liittyvän suunnitelman toteuttamiskelpoisuuden arviointi ja täsmentäminen.

Käsitteen tunnus: c72

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Myös esimerkiksi tutkintoon valmentavassa (1.8.2022 alkaen) tai valmentavassa (31.7.2022 asti) olevassa koulutusmuodossa on koulutuskokeiluja.

Kuusamon kaupunki: Esim. Valmentavassa koulutuksessa opiskelija voi käydä koulutuskokeiluissa eri aloilla. Ei vain siis työllisyyspalvelujen asiakkaille tarkoitettu palvelu.

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 4.9.2023: Riina välittää palautteen (uuden käsitteen lisääminen) OKSA-jaokselle

sanastotyössä esillä olevien käsitteiden suhteita? Kaavion mukaan elinikäistä ohjausta selittävät tai auttavat ymmärtämään (katkoviivalla) opetus, ohjaus ja valmennus. Nämä käsitteet ovat sanastotyössä mukana, joten siksi ne ovat tässä relevantteja. "Oppiminen" vaikuttaa olevan hieman oudossa paikassa kaaviossa. Isommassa kuvassa, esim. jatkuvan oppimisen digityössä, hyödyllistä olisi hahmottaa elinikäistä ohjausta tieto-, neuvonta- ja ohjaus -ulottuvuuksien kautta ja määritellä näitä käsitteitä. -> **Riina 17.9.23**: Onko tämän kaavion otsikon (opetus, ohjaus ja valmennus) ja sisällön välillä ristiriitaa? Tai onko kaaviossa jotain kuvattu oudosti tai virheellisesti? Onko esim. niin, että elinikäiseen ohjaukseen ei niinkään sisälly opetusta?

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Ohjaus- ja valmennuspalvelujen osalta olisi käsittekartassa perusteltua tunnistaa palveluja tuottaviksi tahoiksi työllistämispalveluja tuottava laaja toimijakenttä, jonka sisään kuuluvat työvalmennusorganisaatiot, nuorten työpajat, työllistämistä tukevat järjestöt ja ammatillista kuntoutusta tuottavat tahot (yritykset ja yhteisöt), jotka tuottavat merkittävän määrän jatkuvan oppimisen kenttään liittyvistä palveluista. Toimijat ovat kehittäneet palvelujaan ja niiden sisältöä tavoitteellisesti nimenomaisesti osaamisen kehittämiseen liittyen. Monella on useiden tutkintojen perusteiden avulla tunnistettuja oppimisen mahdollisuuksia ja toimijat valmentavat asiakkaitaan niiden perusteella havainnoiden osaamisen kehittymistä ja dokumentoiden sitä osaamistodistuksiin. Jatkuvan oppimisen edistämiseksi tämä on erittäin merkittävä kokonaisuuden osa.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto: Määritelmässä tulisi käyttää "TE-palveluiden henkilöasiakas" -termiä "TE-toimiston henkilöasiakkaan" sijaan, näin huomioidaan myös työllisyyden kuntakokeilujen asiakkuudessa olevat asiakkaat.

Akava ry: Sanasto on koottu huolellisesti, mutta oppilaanohjauksen osalta on tarvetta tarkennukselle. Oppilaanohjaus on perusopetuksen sanastoa, eikä sitä käytetä aikuisten koulutuksesta. -->

Terminologin kommentti 4.5.2023: Sanastossa ei ymmärtääkseni väitetä, että oppilaanohjaus olisi aikuisten koulutuksen käsite, mutta tuleeko kaaviosta jotenkin virheellinen mielikuva? Kuuluuko perusopetuksen oppilaanohjaus osaksi elinikäistä ohjausta? Ainakin silloin pari vuotta sitten kaiketi ajattelimme, että kuuluu.

58

tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut; TNO-palvelut

huomautus

Käsitteen tunnus: c127

Sanastotyöryhmä 4.9.2020: ensisijaisesti osaamisen kehittämiseen liittyvä

Sanastotyöryhmä 4.9.2020: Määritellään mahdollisesti.

Englanninkielinen hakemisto / English index

Numbers in the index refer to the term record numbers.

accreditation of competence	41	LOS; see studies (1).....	2
accreditation of prior learning (2)	41	meet the requirements	43
adult education and training	10	micro learning content; see micro-credential (1).....	51
apprenticeship training	26	micro learning; see micro-credential (1).....	51
capability	38	micro-credential (1)	51
certificate of competence (?)	49	module	34
coaching	54	occupational competence	42
competence	39	personnel training	11
competence	43	placement	29
continuing education	12	postgraduate programme	13
continuing professional development	12	professional competence	42
continuous learning	37	professional specialisation education	24
degree programme (1)	2	programme leading to a general upper secondary qualification	13
degree programme (4)	13	qualification (2)	43
education (2)	52	qualification unit	34
education (3)	1	recognition of competence	41
education and training to complete a qualification .	13	recognition of learning	41
education programme (1)	2	recognition of prior learning	41
eligibility (2)	43	recruitment training	20
extension studies	12	retraining and upgrading of qualifications	14
further training	12	specialist education	24
graduate programme	13	specialist training	24
graduate studies	13	studies (1)	2
guidance	53	study module (2)	35
identification of competence	40	study programme (1)	2
identification of learning	40	subunit	34
identification of prior learning	40	teaching (1)	52
in-service training	12	traineeship	29
instruction (1)	52	traineeship for university students	29
integration training	15	training	1
internship	29	training agreement	28
job placement	29	training based on a training agreement	27
labour market training	16	unit	34
learning	36	vocational competence	42
learning opportunity (1)	2	vocational labour market training	18
learning opportunity specification	2	vocational skill	42
lifelong guidance	55	work-study (?)	29
lifelong learning	37	workplace tutoring	31
lifewide learning	37		

Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register

Numren i registret anger term-postnumren.

arbetskraftsutbildning	16	livslångt lärande	37
arbetsplatshandledning	31	lära sig	36
arbetspraktik	29	lärande	36
behörighet	42	läroavtalsutbildning	26
behörighet	43	mikromerit (1)	51
del av examen	34	personalutbildning	11
erkännande av kunnande	41	praktik	29
erkännande av tidigare förvärvad kompetens	41	rekryteringsutbildning	20
examensdel	34	skolning	1
examensinriktad fortbildning	14	specialiseringsstudier	24
examensinriktad utbildning	13	specialiseringsutbildning	24
examensutbildning	13	studiehelhet (2)	35
fortbildning (1)	12	UA (2).....	28
högskolepraktik	29	undervisning (1)	52
identifiering av kunnande	40	utbildning (1)	1
inläring	36	utbildning (2)	2
integrationsutbildning	15	utbildning som grundar sig på utbildningsavtal	27
kartläggning	17	utbildning som leder till examen	13
kartlägningsfas	17	utbildningsavtal	28
kompetens	39	utredningsperiod	17
kompetens	42	vuxenutbildning	10
kontinuerligt lärande	37	yrkesinriktad arbetskraftsutbildning	18
kunnande	39		
livslång inläring	37		

Suomenkielinen hakemisto

Hakemiston numerot viittaavat termitietuenumeroihin.

AHOT	41	muun hallinnonalan kuin opetushallinnon	
ahotointi	41	koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus	7
aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen	41	muuntokoulutus	14
aikuiskoulutus	10	ohjaus	53
aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus	15	opetus	52
ammattillinen työvoimakoulutus	18	opetushallinnon alan koulutuslainsäädännössä	
ammattillisesti suuntautunut työvoimakoulutus	18	säädetty koulutus	6
ammattillisia valmiuksia lisäävä työvoimakoulutus	19	opintokokonaisuus	35
ammatinvalinta- ja uraohjaus	56	oppimaan oppiminen; ks. oppiminen	36
ammattikorkeakouluharjoittelu	29	oppiminen	36
ammattipätevyys	42	oppisopimuskoulutus	26
ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus		osaaminen	39
.....	19	osaamisen tunnistaminen	40
elinikäinen ohjaus	55	osaamisen tunnustaminen	41
elinikäinen oppiminen	37	osaamiskokonaisuus (1)	32
erikoistumiskoulutus	24	osaamiskokonaisuus (2)	33
erikoistumisopinnot	24	osaamistodistus	49
F.E.C.-koulutus; ks. kehittämiskoulutus.....	21	pieni osaamiskokonaisuus	51
Further Educated with Companies -koulutus; ks.		pieni tietopala; ks. pieni osaamiskokonaisuus.....	51
kehittämiskoulutus.....	21	piensuoritus	51
henkilöstökoulutus	11	pätevyys	42
jatkuva oppiminen	37	pätevyystodistus	48
kartoitusjakso	17	rekrytointikoulutus	20
kehittämiskoulutus	21	rekrytoiva koulutus	20
KEKO-koulutus	21	rekrytoiva työvoimakoulutus	20
kelpoisuus	43	sertifioitu osaaminen	50
kelpoisuusehdot; ks. kelpoisuus.....	43	sopimus oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä;	
kompetenssi	39	ks. oppisopimuskoulutus.....	26
korkeakouluharjoittelu	29	säädosperustainen julkisrahoitteinen koulutus	8
korkeakoulujen erikoistumiskoulutus	24	tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut	58
kotoutumiskoulutus	15	TNO-palvelut	58
koulutuksen myynti	9	todennettu osaaminen	50
koulutus (1)	1	todistus (1)	44
koulutus (2)	2	todistus (2)	45
koulutus, josta ei säädetä koulutuslainsäädännössä .		tutkinnon osa	34
5		tutkintokoulutus	13
koulutusjärjestelmä; ks. koulutusjärjestelmän		tutkintoon johtava koulutus	13
mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus.....	45	työelämä; ks. työelämässä oppiminen.....	25
koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä		työelämässä oppiminen	25
todistus	45	työharjoittelu	29
koulutuskokeilu	57	työpaikalla järjestettävä ohjaus	31
koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus	3	työpaikalla oppiminen	25
koulutuslainsäädäntö	4	työpaikkaohjaus	31
koulutussopimukseen perustuva koulutus	27	työssä oppiminen	25
koulutussopimus	28	työtodistus	47
koulutussopimuskoulutus; ks. koulutussopimukseen		työvoimakoulutukseen liittyvä työssäoppiminen	30
perustuva koulutus.....	27	työvoimakoulutukseen sisältyvä työssäoppiminen	30
koulutustarpeen ja soveltuvuuden arviointijakso	17	työvoimakoulutus	16
kyvykkyys	38	työvoimapolitiittinen koulutus	16
lyhyt oppimissisältö; ks. pieni osaamiskokonaisuus ..		täydennyskoulutus	12
51		valmennus	54
markkinaehtoinen koulutus	9	valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus	23
mikro-oppiminen; ks. pieni osaamiskokonaisuus.....	51	virkakelpoisuus	43
mikromeriitti	51	VOS-työvoimakoulutus	23
mikrosuoritus	51	yhteishankintakoulutus	22
mikrotutkinto	51		
muuhun koulutukseen kuin			
koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus ..	46		

